

13

VERKO M. JONEN

RÄMEKORVEN
VIINAKUNINKAAT

RÄMEKORVEN
VIINAKUNINKAAT

HELSINKI
KUSTANTAJA

VEIKKO KORHONEN

RÄMEKORVEN VIINAKUNINKAAT

KUVAUS KORVESTA

HELSINGISSÄ
KUSTANNUSOSAYHTIÖ OTAVA

VERKKO KORHONEN

RÄMÄKÖRVEN
VIHAKKUNIKKAT

KIVANUS KORHONEN

HAMEENLINNA 1920
SUOMALAINEN KIRJAPAINO OSAKEYHTIO

ENSIMMÄINEN LUKU.

Äsken on helmikuinen myrsky pyörittänyt valtavia kinoksia Rämekorpeen. Aaltoharjaisina ne sukeltavat rämeisiin ja puskevat sieltä päätänsä mahtavasti nostaen, ja missä iso möykky, hiidenkivi on sattunut vastaan, siinä monimutkaisena aallokkona hajoavat viimein sileään kumpuun.

Kiljuva pakkanen on vielä sitä sitten naulinnut ja kiilannut, kettua ja jänöjussia kantavaksi kanneksi.

Rämekorven mökkien ja torppien kattoja näkyy vain vähän lumen sisästä, missä myrä on pahimmin lietsonut. Lapioitu ura johtaa hataralle porstuan ovelle, ja ikkunat ovat nekin puoleksi lumen peitossa.

Minkä myrä kokoo, sen suvi-ilma hajoittaa.

Äsken vielä lumi kiehui ja kihisi tuulen kynsissä, nyt sateen piiskaamana sulaa näkösilmissä. Illansuussa kellottaa maaliskuu taivaalla lupaavana, ja ensimmäinen pihkan tuoksu hengähtää korvessa.

Korpi alkaa herätä talvisesta unestaan.

Seuraavana päivänä paistaa jo päivä lämpimästi ja lumi katoaa puitten oksilta. Hanki kantaa varjossa vielä keskipäivällä, ja aamuisin soi ja helisee, kun mökkien miehet vetävät puita kelkkoineen.

Ja sitä seuraavana aamuna on jo korvessa kuin puhtaan vaatteen tuoksua ja alkuasukas tuntee vapauttavan sykehdyksen povessaan. Ei jaksakaan sitä pidättää, vaan hihkasee niin, että kaiku jostain kaukaa vastaa. Äänen kuulee toinen, ryteikössä penkomassa oleva naapuri, ja huutaa hänkin, toinen ja kolmas, koko asukasparvi, lapsineen ja akkoineen, ja sittenpä sitä jo onkin ääntä korvessa.

Mutta sitä sopii. Taivas on jo korkealla, niin korkealla, että sen sini silmiä huikasee. Honkien latvoissa soi kevään humina ja kiihoittaa huutamaan ja huhuamaan. Mitäs muusta, kun on taivasta ja humisevaa korpea mielin määrin ja pihkantuoksua.

Päivemmällä, kun lumi sulaa auringossa ja korven henki herää yhä voimakkaammin, nousee Jussi Turakka havuvuoteeltaan, jossa on lepäillyt, ja tutkii tiheän kuusikon juurella olevia rankkisammioita, hämmennellen niitä ja haistellen.

Jussi Turakka, monen pitäjän yhteinen ja kuulu viinamestari, on laittanut tällä kertaa Rämekorpeen rankkinsa happanemaan, ja kun rankin loppukäynti on tärkeä asia viinan valmistuksessa, jäänyt vuorokaudeksi vahtimaan sammioita.

— Ää, kun ihan pistää nenään, sanoo Turakka.
— Se on tämän keväisen ilman ansio, että rämekyläläiset saavat nyt hyvää viinaa. Illalla pitää laittaa tippumaan.

Sattumalta on Turakka hiihtänyt tähän korpeen ja ihastunut paikkaan, ja kun saavit toimitettiin auliisti paikalle, ei hänellä ollut mitään sitä vastaan, että laittoi suurukset, Asari Hiertiäisen antamat, likoon.

Ja nyt haisee jo jumalanvilja semmoiselta, että sitä sopii panna pataan.

Asari Hiertiäinen on jo tuonut padankin, ja muut vehkeet ovat Syllykän, viinaliehtarin, mukavan muijan, mökillä.

Jussi Turakka on pitkä, harteikas mies, ja sukimaton tukka ja parta antaa karkeahkoille kas-

voille melkein villin ilmeen. Iloiset silmät ja nauruun yhtämittaa visahteleva suu tekevät miehen jotakuinkin hauskan näköiseksi. Visainen on mies. Ei saa poliisi eikä nimismies hänelle mitään, vaikka kuinka koettaisivat.

Ja jos ei vanha ja hyväluontoinen nimismies koettanekaan tosissaan, poliisi Benjaami Hörödiin mieliksi vain on jahtaavinaan ja juokсутtaa Hörödiitä Turakan kintereillä.

Turakka hymähtää ja silmänurkassa välähtää. Kyllä hän nimismiehen tietää. Lentsusta on jo kaksi kertaa hänen viinansa ukon pelastanut, ihan selvästi kuolemasta. Piruuttaan juokсутtaa Höröläistä, ja kylien pienet pojat hokevat sille: tii, tii, hörö, hörö.

Turakka nousee suksilleen ja sujauttaa kantavaa hankea pitkin muutamilla ravakoilla työnällyksillä Sylykän mökille.

Sylykkä, Rämekorven ruma olio, nelikymmenvuotias akan rupelo, puhaltaa tuvassaan pannunsa alle ja kääntää kiiluvat silmänsä ovesta tulijaan.

— Ka, Turakka. Joko tulit vehkeitä hakemaan?

— Elä sinä akka muuta kun puhalla pannusi

alle, niin että poro kiehuu. Kahvin nälkä siellä korvessa tulee.

— Pahahenkikö lienee pannun sisässä, kun ei kiehu! tuhisi Syllykkä.

Turakka oikasi penkille ja suu mutuillen katseleli akan puuhailua.

Rumapa on räähkä, tämä Syllykkä, ei sitä ennen ole tullut huomanneeksikaan. Mutta hyvä on liehtaamaan isännille viinoja. Ei sen hänelle Hörödii potkase.

Syllykän mökki oli pahainen mäkitupa Rämekorven laidassa, jonka aikoinaan oli rakentajansa jättänyt sen vuoksi, että pakkanen söi joka kesä ohrat ja perunanvarret, kaiveli potuntaimetkin ihan maan sisästä. Syllykkä, ristimänimeltään Sylvi, pienipuinen vanhanpiian kakkänä, osti mökin Asari Hiertiäiseltä kokonaisella kolmellakymmenellä markalla ja antoi hallalle lähtimet. Kuivasi mökin vieressä olevan suo-norelman, kaivamalla kesäkauden viemäriä korven poikki Rämelampeen. Ja kun leikkuun rinnassa sai työnsä valmiiksi, löi reiteensä ja kirosi:

— Nyt lähit, piru, perunanvarsiani kaivamasta.

Seuraavana kesänä sai Syllykkä ohristaan ja perunoistaan täyden sadon.

Syllykän tupa oli sylvämittainen. Pieni neli-

ruutuinen ikkuna jäättyi talvella, mutta asukas oli tottunut niin pimeänhämärässä tuvassa liikumaan, ettei valoja liioin kaivannut. Hieroja kun oli, näki kyllä Rämekorven ukkojen ja akkojen kipeitä paikkoja koplotella pimeässäkin, ja sarvet vedettiin saunassa, pienen kitupiikin valossa.

Sänky, penkki ja pöytä, siinä tuvan kalustus. Astiahylly ja sarvisäkkilauta uunin kupeella ja peräseinällä vanha öljyväripainos esittäen pirua, joka kiusasi pyhimystä.

Sängyn alla oli Syllykän aarrearkku, pieni raudoitettu lipas, ja siinä Syllykkä säilytteli viinan liehtaamisella ja sarvien vetämisellä saatuja markkoja. Joskus liikenä lippaaseen peruna- ja ohra- maankin tuloista. Paljonkopa sitä yksi Syllykkä kerkesi syömään.

— — —

Turakka oli nukkunut penkille, ja Syllykkä repi häntä hihasta hereille.

— Nousetko siitä kuorsaamasta . . . kahvi jäähtyy. Pitääkö sinulle hakea se puteli?

Turakka haukotteli ja örisi.

— Kevätilma niin raukasee . . . elä tuo putelia. Lämmin viina on sitten parempaa korvessa.

Hörpittyään kupin jäi Turakka mietteisiinsä

ryntäillään maaten tuijottamaan siltaan. Tuntui olevan semmoinen painostava olo. Se tuli väliin, vaikka olisi kuinkakin viinalla itseään voidellut, ja painoi mielen mustaksi. Tämä yhtämittäinen ammatti ei enää huvittanut. Jos olisi joskus vain omaksi tarpeekseen lirauttanut pullon, pari, mutta kun piti koko läänille valmistaa. Sotavuosina se oli kaikista ilkeintä, kun nälkä ahdisti sydänmaitten vähäväkisiä ja isännät kantoivat korpeen täysinäisiä jauhosäkkejä . . .

— Elä kaada lisää, en minä juo.

Syllykkä jäi ihmetellen katsomaan Turakkaa. Mikä häntä riivasi? Olihan mies niinkuin selkäänsä saanut.

. . . ja sitten jos mökinmies meni lisäleipää pyytämään taloista, niin sai tylyn vastauksen ja tyhjänä takaisin.

— Mikä sull' on? Kun on kuin nielty ja oksennettu, sanoi Syllykkä.

— Piruako se sinua liikuttaa! ärjäsi Turakka.

— . . . siunaa, kun on pahalla päällä.

— Mitäs utelet. Saattaa ne minullakin olla huonot tuuleni. Hae vehkeet, että mä pääsen tästä korpeen.

Syllykkä toi jäähdytysastian, pitkähköt metallipillit ja kannen. Turakka näytti katuvan tyylyt-

tään. Syytönhän akka oli siihen, että hän viinaa koko läänille valmisti. Huomattavasti jo muuttuneena sanoi Turakka:

— Käy sitten korvessa lämpiäisillä.

— Kyllä, kyllä. No nythän se jo taas haastaa kuin ihminen, mikä lie ollut riivaajaisensa. Tuonko minä sinne sinulle kahvit ja keitot niinkuin ennenkin?

— Tuo vaan, ja jos saisit sanan Hiertiäiselle, että nyt sitä saa. Laitat vaikka Harakka-Antin sanomaan.

Turakka pisti vehkeet säkkiin ja nousi lähteäkseen.

Kovin vaikealtapa se nyt tuntuikin. Mikä piru häntä oikein riivasi? Mitään pelkoa se ei ollut. Hän vähät välitti poliiseista ja nimismiehistä, laista ja muusta. Muuten kyllästytti tämä turaminen toisten hyväksi. Keittäisivät, saatana vie, itse viinansa.

Iltapakkanen oli jo jäätänyt hankea, ja se karahti ja soi suksen alla. Korvessa tuntui vielä päivälliseltään voimakas pihkan tuoksu, jota oli mukava hengittää.

Mieli alkoi jo tuntua keveämmältä. Mitäpä tarvitsi turhia mieltiäkään. Olivat sellaisia kuin

olivat ja omillaanpa pelasivat. Keittelee tässä vielä jonkun vuoden ja ostaa sitten mökin ja asettuu siihen asumaan. Talvet pyytää oravia ja jäniksiä ja kesät kalastaa. On oma herransa, jonka ei ole pakko tehdä talollisten töitä.

Turakka nosti suksensa pystyyn puuta vasten ja alkoi laittaa tulisijaa. Pata nostettiin rautajaloille ja rankkia sisään. Hiertiäinen oli jo pilkkonut puutkin valmiiksi, ja saatuaan kaikki kuntoon viritti Turakka tulet padan alle.

Toinen pienempi kuparinen kasari laitettiin viereen odottamaan vuoroaan. Sen pienestä piipusta lirittäisi se kirkas ja makea.

TOINEN LUKU.

Rämekylässä on kolme taloa, Hameniemi, Kenkula ja Tanula. Laajamaisia, varakkaita taloja, jotka aikoinaan ovat hyötyneet metsän myynnillä ja nyt viime vuosina viljan ja voin hinnoilla. Ei ole isännillä huolta huomisesta. Käy aamuin pirtissä ärjäsemässä rengeille ja monivuotisille, talon töihin tottuneille päiväläisille ja verontekijöille, että „alkakaa siitä jo nousta haisemasta“, ja sitten sujuu kaikki päivän pitkään itsestään. Rengit painelevat töitä kuin hurjat, kun saavat väliin viinaryypyn, ja tekevähän mökkiläisetkin, jos ei muuten niin kun sanoo niille, että alkakaa laputtaa mökeistänne, silloin pää kolmantena jalkana menevät.

Viljaa tulee niin että hinkalot vieryvät, ja kun

laskee lajittajan kautta jyväsä hinkaloon, saa viedä perät leipälautakunnalle. Hitsiläinenkös niille niin halvasta oikeita jyviä antamaan.

Oli neuvottu naapurikylienkin isännille, että mitä pirua te niitä oikeita jumalanviljoja . . . viekää semmoisia kuin mekin. Eipä taitanut apua tulla, koskapa kuuluivat vain Rämekylän isännille naureksivan.

No, nauruhan ei paha tee. Varsinkaan jos on pieni pisara viinaa suonissa kiertämässä, niin nauru kutittaa ihan kuin sulalla vetelisi selkää.

Hameniemessä asusti viisikymmenvuotias, kiihkeä äijän käppyrä, Asari Hiertiäinen, vaimonaan tukea ja toimekas Tiina Loviisa, omalta suvultaan Kupiainen. Asari rakasti yli kaiken unta, kirkasta korpiviinaa ja sianlihaa ja sen jälkeen vasta, milloin sattui tarvitsemaan, vaimoan. Kenkkulan laajoja vainioita hallitsi Aatami Arvonen, paksuvatsainen jumalanmies, joka ennen oli pitänyt talossaan seurat joka sunnuntai, mutta maallisen viettelyksen vetämänä oli jättänyt sen tavan ja hoiteli omin päin uskoaan ja maistoi väliin sänkykamarissa kirkasta ja makeaa ja oli päivät päästään hyvällä tuulella. Tanula, kylän keskellä kyyhöttävä harmajaseinäinen taloröttelö, oli isäntineen joutunut siihen niinkuin ahdistuk-

seen. Etelästä katseli Kenkkulan iso ikkunarivi ja pohjoisesta paistoi Hameniemen korkea tuparakennus, ja näissä kumpaisessakin oli isännällä, Harakka-Antilla, joka aamu pientä silmänvaivaa, kun ensi kertaa meni ulos käymään.

Hameniemestä kuului emännän kimakka komentelu rengeille ja piioille, ja Kenkkulassa heiluvat jo rengit kuin hurjat pelloilla, ja hänen talossaan maattiin.

Eihän tuota ollut paljon väkeäkään. Yksi laiha akan kuipelo, joka purpatti päivät kuin papupata, mutta ei jaksanut, raukka, nousta aamuisin kahvia aikanaan keittämään, kun kolmivuotias Anna-Liisa oli taas repinyt kaiken yötä rintoja niin että mahaa jo kouristi. Vaivainen ja vähäjärkinen rengin ruipelo ei taas noussut, jos sitä ajelikin. Jos oli selvällä päällä — ryyppäsi näes hänkin joskus viinaa — niin ähkäsi kuin äkäinen hevonen, kun meni ylös ajamaan.

Kakaroita oli kaksi sängyllistä. Lukumäärästä ei kohta ollut itsekään oikein selvillä. Jussi, Lassi ja Akseli olivat jo melkein aikamiehiä, ja sitten oli äitinsä puolta jo seitsemäs synnyttäjänsä rintoja repimässä. Kustaava ei uskaltanut heittää Anna-Liisaa imulta, kun olisi taas tullut raskaaksi, ja hän ei sanonut enää jaksavansa

kolmattatoista lasta tehdä, kun kerran oli jo saanut tusinan täyteen ja niistä oli Herra viisau-
dessaan kaksi poikaa korjannut omaan talteensa.
Ei, ei jaksanut, vaikka olisi mitä tehty. Anna-
Liisa, lihava paakero, oli jo muutenkin hänet
niin kuivaksi kiskonut, ettei ollut muuta kuin
löksöttävät nahkat jälellä.

Antti oli pieni, mutta terävä, jos sille päälle
sattui. Silmäluomien yli oli laskeutunut nahkat
viistoon, joten silmät näyttivät viistoilta kuin
kiinalaisen, mutta kun niistä silmistä välähti, ei
ollut silloin hyvä mennä Anttia nykimään. Otti
naulasta hevospääskän ja kurautti sillä niin että
silmät iskivät tulta. Renki-Joopi oli saanut jo
muutaman kerran maistaa sitä ja tunnustanut
sen ansiot, voitelemalla tentulla siiman synnyt-
tämiä makkaroitu selässään.

Antti oli joskus saanut keväisiä korpivesiä
rämpiessään reumatia jalkoihinsa, ja se hirtehi-
nen oli vääntänyt ne ulospäin kiveriksi, että
näytti kauempaa, kuin olisi kaksi luokin painin-
puuta kävellyt, milloin ukki köpitti pihamaataan
tahi kyläpolkua. Terävä, ulospäin työntyvä leuka
ja hampaaton suu lisäsivät vielä erikoisuutta.
Luonto oli hänellä semmoinen, että väliin lau-
kesi, mutta sitten pitkät ajat lotkotti kuin sam-

makko ojassa, ja silloin kykeni Antti vain pienellä murheella toteamaan, että hänen talossaan oli väki semmoista jonninjoutavaa, laiskana aamut makaavaa ja työssä hiljalleen hissuttelevaa, ärevää ja purevaa, jos jostakin muistutti.

Eikähän Antti huolinut muistuttaakaan. Kun luonto nousi, niin että silmien päällä lupottavat nahkat punertuivat, kirosi ja kääkeri kamarin kaapille ottamaan peukalonpiäkön verran kuu-senkyneleitä.

— Pentele, koko hoito menee hiisilöihin!

Tuikku hiveli rintaa ja kiersi mukavasti sydämeen, joka heti asettui ennalleen, ja luonto kohta taas oli kuin säyseän lampaan:

— Jos nyt Joopi jo nousisit, kun kello vihla see kahdeksatta. Eihän tässä makaamalla . . . loppuu viinat ja syömiset.

Ja vielä hellemin Kustaavan sängyn laidalla:

— No nousehan nyt jo pötköttämästä, kun on kohta kellonkin viisarit pystyssä. Voi raukka, kun olet laiha, ei muuta kuin luuta, koetti sitten mistä paikasta tahansa. Pojatkin, peijakkaat, taitavat olla juoksussa . . . no aukase nyt jo noita silmäräpylöitäsi . . . kahviakin tässä pitäisi saataman.

Tanulassa on iso punaisenkirjava kukko, ja

hänpä tietää tämän epäjärjestyksen talossa ja joka aamu tulee tuvan portaille kiljumaan. Renkiä se suututtaa, ja hän heittää sitä saappaalla, kiululla ja mitä käsiin sattuu. Kukko tulee uudelleen, ja itse isäntä lähtee sitä torumaan:

— Vai sinä . . . siihen paskille . . . ää . . . etkös tottele!

Kukko lähtee kartanolle, ja Antti painautuu vielä pehkuun, vaikka toisissa taloissa jo liehuutaan pelloilla.

Pojat, aikuisiksi tulevat, vielä ripillä käymättömät, koluavat öisin tyttöjen luhdeissa. Sepä onkin Antista ihmeellistä, kehen pojista sellaisia tyttövouteja on tullut. Hän ei ennen käynyt tytön vieressä eikä uskaltanut kädelläänkään koskea heihin, huikottelijoihin. Halu kyllä asui ruumiissa, mutta arkuus esti lähentymästä naisväkeä. Kaino ja kokematon oli Kustaavakin naimisiin mennessä. Riiteli vielä vihkimisenkin jälkeen monta aikaa, ennenkuin suostui täyttämään aviovelvollisuutensa.

Niin sitten pojista tämmöisiä hameväen jälessä juoksijoita, perhanoista. Satutaan vielä lapsia laittamaan siinä puuhassa. Työmiehiä ei heistä ole tullut tekemälläkään. Hänen näkyvissä ollessaan vähän venkuloidaan, mutta sitten kun ei

ole kintuilla, niin metsään kortille tahi kylään laiskottelemaan.

Semmoisia nämä Jussi, Lassi ja Akseli. Piennemmistä, Beatasta, Justiinasta, Joosehviinasta, ja mitä heidän nimensä kaikkien lienee ollutkin, näytti tulevan äitiinsä. Kesällä juoksenneltiin paitasillaan heinikoita sotkemassa ja loikoiltiin siinä kaikkien katseltavina, vaikka Joosehviina ja Justiina olivat jo isoja vonkaleita. Talvella pylyilivät uunin päällä ja riitelivät keskenään.

Kyllä oli huolta Antilla. Siksipä ei pahaa tehnytkään, jos väliin peukalonpiäkön verran, niinkuin Antti sanoi, otti sitä kirkasta ja makeata.

KOLMAS LUKU.

Hameniemi oli saanut siitä nimensä, että Asarin isän ajoilla jo hallitsi hamevalta talossa. Hiertiäinen tuli isäänsä, ja ohjissa oli nyt terhakka Tiina Loviisa. Kerran hujutuulella ollessaan sattui Asari käymään pappilassa ja muutatti talon entisen nimen, Koivuniemen, Hameniemeksi kirkonkirjoihin. Mitäpä siitä, jos rovasti vähän naureksien vastusteli, kun kerran Hiertiäinen sai mitä päähänsä, piti sen tapahtua, jos ei vallan vuoria ollut vastuksina.

Kotiin tultuaan kertoi Asari nimenmuutosta eukolleen:

- No nyt on sekin asia järjestyksessä.
- Että mikä? kysyi Tiina Loviisa.

Taas piti ukolta lypsää asiata niinkuin maho-
lehmää.

— Että Hameniemi on nyt tämä talo kirkon-
kirjoissa. Muutin sen pappilassa.

— Haista sinä mikä ei hyvältä haise, kivahti
emäntä.

Talossa oli laajat vainiot, ja töitä johteli Tiina
Loviisa niin, että pian alkoi talo rikastua, var-
sinkin kun sota-aikana sai hyvän hinnan viljalla
ja muulla tavaralla. Mikäpä oli Asarin kellotel-
lessa. Silloin kun ei nukuttanut kamarissa, muu-
taikse pirttiin, ja kun ei sielläkään nukuttanut,
loikoi sängyssä silmät puoliavoimina ja seuraili
naisväen puuhia ja kuunteli väliin Tiina Lovii-
san äkäilyä.

Niinpä nytkin, maaliskuun aurinkoisena päi-
vänä, kellotti Asari sängyssä ja suu vinossa kuun-
teli emännän porailua. Piippu oli sammunut ja
putosi sormien välistä lattialle, mutta Asari ei
viitsinyt nousta sitä ottamaan. Olkoon piippu
siellä, kerkiääpä sen . . . Oli sattunut niin mu-
kava asento, ettei sitä hennonut muuttaa.

Tiina Loviisa oli papattanut jo pitkän tovin ja
kysyi Asarilta:

— Nukutko sinä, kun et sano mitään?

— Enkä . . .

— . . . että voi hyvä jumala, kun sinä olet laiska, aloitti Tiina Loviisa, kun kerran kuuli, että Asari on valveilla. — Menisit edes puita liiteriin pilkkomaan, jos et muutakaan. Luulisi moko-malta ronkkien märkänävän, kun ei muuta kuin aina syrjällään. Sitten siltä vielä puruvesi juoksee pitkin poskia. Pyyhkisi suunsa edes.

— Etpä sinä enää välitä niistäkään pusuista, olipa tuo suu vaikka p—ssa.

Asari hörähtää nauramaan ja kääntää kylkeä.

— Sialle suuta semmoinen rupakuono! Laita luusi hakemaan öljyä, näkyy lopussa olevan. En minä joka paikkaan jaksa enkä ennätä juoksemaan. Reiteenikin työntää ajoksia, mikä pahalainen työntänee, ettei enää yölläkään niiltä saa unta.

Asari ei sano mitään, vaikka hyvin kuulee. Painostaa, mikä painanee, niin ettei silmäluomia saa auki. Vesisade taitaa olla tulossa. Pitäisi savut vetää ennenkuin nukkuu, mutta ei jaksa nousta. Tiinankin papatus kuuluu jo sekavana korvaan.

Tanulan Antti on nöyrä tekemään Turakalle vaikka mitä palveluksia. Vaikka sääriä vääntäisi reumatismi kuinka kipeästi, on silloin lähdeittävä,

kun Turakka sanan laittaa. Tänä aamuna, kun vihdoinkin on saanut Kustaavan kahvit keittämään ja renkikönsikän työhön, on Syllykkä tuonut Turakan sanomat, että mennä käymään Hame-niemessä sanomassa Asarille, että valmista on, ei muuta kuin tulee lämpiäisille.

Asari kuorsaa sängyssä, kun Antti tulee tu-paan.

Asialla olisi kiire, että päästäisiin yhdessä Rämekorpeen, mutta nyt kun se on nukkunut, ei sitä saa hereille.

Antti istuu sängyn laidalle ja vanuttaa Asaria:

— Nousehan . . . Turakka on sanat laittanut . . . lähtään maistamaan. Päiväkin siellä rellittää niin että luut lämpenevät.

— . . . mm, maistamaan . . . häh? Joko se Turakka sai sen juoksemaan?

Asari kapsahti harvinaisen ketterästi istumaan.

— No niin sanoi Syllykkä, että pitäisi kiireesti joutua. Jos häntä minäkin voiteleisin tätä reumatismia. Se sisästä voitelu kuitenkin näyttää tehokkaammaksi.

— Sisästä, sisästäpä tietenkin sitä pirua on voideltava, sanoo Asari piippuaan täyttärenaparakasti. — Sille on annettava yhden kerran semmoinen telli, että nurinniskoin lähtee. Mitähän,

jos ottaisit kerran saunassa ja panisit vähän ter-
vaa, noin puolen litran verran, sekaan ja sitten
yhdellä kertaa sisuksiin. Sillä lailla minä kerran
ajoin matoja sisästäni.

— Iii . . . vai matoja.

— Niin, mutta jos matoja ajaa, pitää panna
sekaan vähän pirunpihkaa ja puuöljyä. Sitten
se lutkahtaa reiän täyteenä. Ei sinun mahas-
sasi taia niitä matoja, vorninkaisia . . .?

— On veikkonen niitäkin, myönsi Antti. —
Kun välistä rupeaa pakkaamaan, niin on siihen
paikkaan haljeta. Työntää niinkuin seipäällä si-
suksia.

— No anna, minä laitan sitten sen seoksen
nyt, kun on viina lämpimillään. Ajetaan reu-
matti ja saman tein luirakkeet sisästäsi. Kestät
sinä litran verran kai sitä moskaa.

— Kyl-lähän sitä nyt litran . . .

— Minulla on täällä kaapissani vihollisen pi-
lausta sen verran vielä.

Asari lähti kaapilleen ja sitten joutui jo lähte-
mään.

— Mihinkä sinä kötys meinaat? kysyi Tiina
Loviisa.

— No sinnepä nyt sitä ainetta maistamaan,
suhatti Asari. — Minä tuon sinullekin sieltä pu-

telin, mutta älä vain nyt virka mitään kenellekään, kun se laki piru kuuluu olevan niin ankara, että tuosta noin, — ja Asari veti sormellaan toisen käden sormien yli, — jos vain tietämään tulevat.

Tiina Loviisa hämmästyí.

— Elä . . . että ihanko sormet poikki tuika-taan?

— No niin.

— Voi helekkuna. Piä sitten sinäkin suusi kiinni.

— No ihan hissuksiin. Ei saa antaa edes henkensäkään haista.

Tiina Loviisa oli touhuissaan. Hänenkin suusaan maistui korpiviina mukavalta, varsinkin kun sattui vatsanpuru olemaan.

— No ettäkö ihan hengen haisemisestakin sa-kottavat? kysyi.

— Semmoinen on laki. Suutari Kenosenkin henki oli haissut vähän väkevälle, niin ei muuta kuin viisi vuotta kakolaa . . .

— Saattaisihan henki haista vaikka mille . . . ihan vaikka huusinaluselle, sanoi Tiina Loviisa.

— Mikä se semmoinen laki!

— Laki kuin laki, ja sitä on noudatettava. Henki ei saa haista, muista se.

Miehet lähtivät kääkertämään Rämekorpeen, Asari edellä, Antti perässä sen kuin väärät säärensä sallivat. Juttua ei käynyt pitäminen, että paremmin joutuisivat. Siellä korvessa tippuu, lorottaa ihan noronaan, ja täällä vain hissutellaan. Turakka suuttuu ja pistää naamaansa joka tipan. On se sen tehnyt ennenkin, kun on suuttunut, eikä mies ole ollut siitä tuontuostaan. Korvallisilla tummanpunainen veri vain kiehunut ja ihmeitä puhunut, ei muuta.

— Kylläpä se aurinko nyt hellittää.

— Hellittävän näkyy, läähättää Antti jälessä. Tiessä on reikiä, hevosten polkemia, ja niihin kun väärä sääri uppoaa, saa sitä kiskomalla vetää ulos. Jos saisi vielä säärensä suoraksi, silläpä Asarin lääkkeellä, niin antaisi mitä vain. Ei taida enää sääret oieta, kun ovat rustottuneet ja viipelöityneet. Se reumatti pakana kun on oikein niitä repostellut.

— Voi turkin tuoma ja vian viemä, vai nyt sieltä ponssarien vasta passaa tulla! huusi Turakka, kun näki tutut naamat kuusen oksien lomitse. — Ja Anttikin kääkertää kuin kana. Luuleks saavasi reumatidin voidetta?

Turakka hohottaa ja kaataa tuohilippiin vii-

naa. Pannun ja padan alla loimuaa väkevältä savuava tervastuli, ja korven hunaja lemahtaa.

Pihkakin lemahtaa, ja korpi on kevään henkeä tulvillaan. Lumi sulaa ja tippuu pieninä kirkkaina pisaroina naavakuusen oksilta.

Molemmista pilleistä tippuu, ja Turakan naama on punainen ja hyvätuulinen.

Niin on Asarinkin naama, ja Antin huuli muuttua ja nahkalämssien alta välähtää melkein kuin nuoren miehen katse.

— Annahan kun maistan, sanoo Asari makeasti muhoillen. — Vesi kihoo jo kielen päälle.

— Vai kihoo. Elä, elä koske hinkkiin. Sitä pitää ensin haistella ja sitten vasta maistella. No haista.

Turakka pistää tuohilipin Asarin nenän alle.

— Eikös ole haju toinen kuin Helsingin mamsselien ootekaluvesissä, hä?

— En ole haistanut Helesingin mamsseleja . . . heh . . . aina se tuo Turakka keksii ne leikkinsä. Anna helevetissä, kun mieli jo teköö, pyytää Asari.

— Tämä onkin nyt semmoista, että kelpaisipa tarjota vaikka itselleen resitentille. No ryyppää sitten, mutta älä ähkäse. Maista sinäkin Käkki-Antti tästä toisesta pullost.

— Ää, kun kiertää kuin elohopea mahassa, sanoo Asari.

— Kuulehan, Turakka, kun tämä Asari tekee minulle reumatii- ja matolääkkeen, toimittaa Antti. — Sanoo panevansa siihen pirunpikaroi-takin. Annahan uusi puteli. Tämä meni jo tyhjäksi.

— Vai lääkkeen. Kuulehan, jos minä nyt neu-von sinua.

Turakka istuu kannolle, katsottuaan ensin, että jää riittää jäähdytysastiassa, ja sanoo sitten:

— Kun otat varia lehmän lantaa ja laitat siitä kääreet noihin paininpuihisi, niin se on paras keino. Viinaa sitten sisään sen kuin sietää ja varin saunan lauteille. Lehmän lanta on parem-pata kuin pirunpikelit ja muut. Eikös olekin tässä hyvä maku?

Turakka maistelee tuohilipistä viinaa.

— On, on, kiertää suonissa kuin mahlaja.

— Hahhah, Antin suonissa kiertää vesi yhtä hyvin kuin viinakin. Sanoisit paremminkin, että noissa paininpuissasi kiertää korven makea mesi, hörötti Turakka ja pisti tuohilipin hankeen. Istut-tiin sitten kolmisiin havuläjälle, jonka Turakka oli kantanut vuoteekseen, istuttiin kuulostamaan, miten korvissa alkoi somasti sihistä ja pihistä.

Aurinko oli jo korkeimmillaan taivaan keveässä sinessä. Korvessa humisi etelätuuli, kinokset alenivat. Kohta on suopursujen lomissa vain ruskeavetisiä lätäköitä, ja silloin ei käy istuminen havuläjällä maistelemassa lämmintä viinaa.

Mutta nyt käy. Turakka imeksii silmät autuaallisessa sirrissä tuohilipin reunaa ja hohottaa väliin isoäänisesti. Mille, siitä ei ole toisilla tietoa. Asarin mato- ja reumattiläälle vaiko Antin vorninkaisille, jotka työnsivät kuin seipäällä. Yhtä hyvin saattaa Turakka nauraa oman luontonsa pakosta, ei viinan nostamana, auringon paisteesta ja kevään tulosta. Onhan niin mukava kuvitella kesää, kun saa paistaa rannalla kalaa ja ryypätä palan painikkeeksi pienestä taskumatistaan. Kellahtaa sitten kalliolle tahi kanerivikkoon ja nukahtaa. Ei enää edes muista, minkälaista huoli on. Jos sattuu jotain puuttumaan, niin menee isäntien luokse. Rahaa tahi tavaraa, ei ole kielteessä. Eikähän mitään puutukaan. Kukapa on hänen taskunsa nähnyt tyhjinä. Raha-pussi pollottaa aina kuin kerä housun takataskussa.

Harakka-Antin suu oli venynyt kovin leveäksi siinä istuessa. Mitäs tarvitsi yhteen menoon kisko ko puolen litran pulloa nahkaansa. Nahkaläms-

sät silmien päällä ovat ihan tummanpunaiset, ja silmistä näkyy vain pienet pisteet, niinkuin nas-kalin reiät.

Asari istui polvet pystyssä ja hihitti väliin. Teki sydämelle niin hyvää, että piti hihittää. Voi hyväinen ihme, miten maailma oli mukava. Ensi viikolla pitää käyttää iso imisä karjun luona, että Tiina Loviisa saa oikein kauniita porsaita hoi-taakseen. Niistä saa sitten sitä kiljunpintaa ensi syksynä. Ja rukiita pitää jauhattaa nuorelle tam-malle, että saa ajaa lihavalla ja hihkaista ajaes-saan. Kyllä Luoja on hyvä, kun antaa ihmiselle kaikkea, mitä sen sydän halajaa. Tuotakin aurin-koa se rupeaa taas antamaan, hellittääpä jo ihan pihkat irti naamasta.

Turakka muutti uudet pullot pillien alle ja lötkähti havuille.

— Miltäs tuntuu? kysyi ukoilta.

— Suonet soutaa niin somasti ja sydäntä pa-nee niin mukavasti. Ihan kuin tähkällä kutkut-taisi. Montakohan li—hitraa tu—huosta jää mi—hinulle?

— Senpä sitten näkee. Kunhan tuo Käk-kä-Antti ensin pumputaan täyteen, että lurikat läh-tee sen sisästä. Pitää Sylykän lämmittää sauna ja hakea sitä lehmän ainetta,

Antti hekatti. Se tuo Turakka on mies . . . se on tuossa ihan kuin joku keisari, suuri ja mahtava. Antaa viinaa kelle antaa. Ei anna kaikille, vaikka talonsa antaisivat. Minulle antaa, vaikka käkänäksi haukkuu, se on sen leikkiä, eikä siitä saa suuttua. Kappas, miten päätä nyt alkaa nytkyttää. Eihän se ennen sen vertaisesta. Tänä iltana annetaan vorninkaisille lähtimet.

Sylykkä tulla hynttäsi, selässä iso tuohikontti. Siinä oli Turakan eväät, ja akka lateli ne kannon nenään asetetulle laudalle.

— Kuuluu taas Hörödiin olevan pitäjällä vainua vetämässä, missä Turakan jälki haisisi, pappatti akka ja pälyi viinapulloja. Eikö se ryökäle kiirehtinyt ryyppyä antamaan, vaikka tälle sai tässä eväitä raahata.

— Siinä on sikaa ja tässä madekukkoa, jos nielustasi semmoinen läpäissee. Ja suutari Kekäleen akan käskin viemään semmoisia terveisiä Hörödiille, että haistaa p—nsa eikä aiokaan tulla näille maille, muuten saa sen kulmikkaan kalionsa halki. Uskallan minäkin napistaa, vaikka olen akka.

-- Nyt sinä akka pahus suorastaan hälyytit Hörödiin näille maille, kivahti Turakka, kiirehtimättä tarjoamaan Sylykälle lämpimäisiä.

Antti oli nukahtanut havuläjälle, mutta Asari törisi vielä nikotellen:

— Vi—hiedään se saunaan ja annetaan semmoinen löyly, ett'on pi—hinta niinkuin vanha pa—halttina.

Turakka haukkoi nälkäisenä, ja akka kiukun-
kiehuvana odotti ryyppyä. Jopa kimahti:

— Etkö sinä sen vietävä anna minulle tip-
paakaan. Kun ihan kieli tarttuu kitalakeen.

— Mitä antamista siinä, muuta kuin kisko
turpaasi. Hälyytit sen Höröläisen.

Akka nauraa virnotti.

— Pelkääkö Turakka Benu Höröläistä?

— En, mutta tässä olisi ollut vielä mukava
toisenkin kerran turauttaa. Nyt on vehkeet kii-
reesti korjattava, kun suurus loppuu.

Hiertiäiselle tuli hätä. Pääkin vähän selvisi.

— Voi perhana, jos tulee ja pörrittää se hör-
rikkä, niin viinat menee. Anna sinä Sylykkä
konttisi, niin vien sillä vähän Tiina Loviisalle . . .
napsua . . . että jaksaa paremmin suutaan lak-
sattaa.

— Vie, vie, viinoja sillä on ennenkin hyysätty
ja kuljetettu. Parasta on korjata tavarat talteen
ja jättää tulisijat Hörödiille.

Hiertiäinen lähtee könttämään täysi viinakontti

selässään, ja Anttikin koettelee paininpuitaan. Eivät kannata. Hankeen lupsahtaa mies perälleen, ja kolmikulmaiset silmäkolot jäävät avuttomina tuijottamaan Turakkaan.

— Taisi tulla huonous? nauraa Turakka.

— Eikö perhanata, kun ne vorninkaisetpa rupesi taas työntämään, valehtelee Antti ja pitelee mahaansa.

— Ne tahtovat vielä napsun, annas kun tuon putelin.

— Elä, elä, kyllä se vika on, kun ma oikein sanon, näissä paininpuissa, kun juuttaista jänteet katosivat.

— Kun makaat tuossa havuilla iltapuoleen, niin kannan selässäni, sanoo Turakka ja nauraa niin että korpi kaikuu. — Pääsetkö sinä sieltä vai pitääkö auttaa?

Antti kekkelehti, välistä hankeen tupsahtaen, nuotiolle ja nukahti ihanaan havun tuoksuun. Sylykkä puuhasi viinoja talteen ja pupatti omia sekavia puheitaan. Vari viina oli kihonnut hänelläkin heti korvallisiin.

NELJÄS LUKU.

Kenkkulan Aatami loikoo sängyssään ja miettii kaikenmoista, enimmäkseen jo monia kertoja ennen mietittyä. Miehet ovat menneet aamiaisen jälkeen työhön, ja isäntä on ottanut tavanmukaiset ruokaunensa. Ei jaksa kuitenkaan koko päivää maata, ja aika tulee pitkäksi, kun ei kykene töihinkään. Eipä sillä, että terveys olisi huono, maha on vain kasvanut niin suureksi, että sen liikuttelemisessa on kylliksi työtä. Ja sitten kun sen mahan kanssa on tottunut laiskottelemaan, ei käy enää yrittäminenkään.

Eikähän se isännille muutenkaan olisi sopivata. Sitä kun on työtä siinäkin, että miettii, miten nyt laitot sen ja sen paikan. Mihin kylvät kaurat ensi kesänä ja mistä olisi paras ottaa kesä-

puita. Ja on siinä monta muutakin . . . Täytyyhän jonkun olla akkaväenkin kanssa suuravia pitämässä, jos niinkuin sattuu sille päälle, että kehtaa herjosen kanssa suutaan vaivata. Se on tosin hedelmätöntä, mutta aikasi kuluksipa sitä joskus heidän kanssaan suutasi läpätät.

Emäntä, Karuliena, ei tosin ollut suustaan liika avara, mutta olihan piikoja ja muita, joidenka kanssa sai velloa, jos halutti. Riehaantuihan Karulienakin joskus, ja silloinpa olikin ääntä pirtissä.

Kuuluupa se nytkin pampattavan piioille tuvan puolella, mistä pauhannee. Pitäisiköhän kuunnella.

Aatami vääntäytyy istumaan ja tarkistaa kuloaan. Keittiön ja tuvan ovet ovat välillä vähän raollaan.

Ka, kun tansseissa käynnistä puhuu. Piiat ovat taas olleet yöllä juoksussa. Se synti ajaa itsekutakin omalla tavallaan, mitä mitenkin. Piikojen ja poikien pitää käydä tanssimassa ja siten loppuyö viettää lihan nautinnoissa . . . sepä syntinen liha kun vetää ja viekoittaa.

Ohhoo, jos pistäisi tupakan.

Niin, niin, henki olisi altis ihmisessä, mutta liha on heikko, tahi oikeastaan niin vahva, että

tekee mitä lystää. Panee jalat tanssimaan ja sitten kävelemään toisen sängyn viereen. Jos heissä piiossa sitä hengen puolta lieneekään. Eivätkö liene niinkuin vasikat metsässä. Eipä sitä nämäkään tyttäret, omat enempää kuin vieraatkaan, viitsi kuunnella saarnaa pyhäisin, eikä veisata. Jos sanomisen paljoudella saa tuvan penkille tahi sängyn laidalle istumaan lukuajaksi, niin kohta vihollinen painaa niin, että ei muuta kuin silmät kiinni. Tytöt torkkuvat ja rengit kuorsaavat ja väliin poksauttelevat äkeissään suuruspommeja, jumalattomat.

Nytpä sieltä pirtistä ei enää kuulukaan mitään. Taisivat mennä navetan puolelle. Siellä olisi ulkona nyt aurinkoinen päivä, jos kehtaisi lähteä jaloittelemaan.

Aatami ottaa muutaman verkkaisen askelen kamarinsa lattialla, oikein tietämättä, mihin päin lähteä, kääntyy sitten kaapilleen ja ottaa sieltä pullon.

Eipä siinäkään ole mitään. On näes tämä Aatami pitänyt aina sairauden ja muun semmoisen pienen taudintapauksen varalta korpiviinaa kaapissaan, joka nytkin taas tautisena aikana on ehtinyt antaa hänelle monta apua ja lievitystä.

Jopahan on näemmä tyhjä tuo pullo, huokaa

Aatami. — Taisikin eilen sitä viimeinen tulla napsituksi. Se kun ei tämmöiseen ruhoon edes vähä riitäkään.

Aatamin pitää istua ikkunapöydän ääreen miettimään sitä pullon tyhjenemistä. Siinä on samalla ne alinomaiset syntiasiatkin mielessä, niistä kun pitää joka päivä itselleen tiliä tehdä, herjoista.

Kun sitä ihmisen, näes, pitää kilvoitella, loppuun asti, ihan siihen, kun viimeinen henki kurkussa korahtaa. Sittenpä se reuhtominen lakkaakin ja alkaa se toinen elämä, hyvä tahi paha, kuinka kulloinkin osaat kilvoitella ja tämän maallisen juoksusi ja kouhotuksesi päättää.

Ja siitä päättämisestäpä se riippuukin kokonaan, vaikka moni ei sitä tiedä. Kun osaat tehdä oikealla ajalla sovinnon ja omistaa sen, mitä pitää ja sana sisältää, niin eipä ole silloin hätää. Pötkäytät vain itsesi sinne parempaan paikkaan, vaikka olisit kuinka synnissä rypenyt täällä maatoisessa maailmassa.

Se pullo on tyhjä, ja se on toinen asia.

Aatami kävi katsomassa toista pulloa, olisiko siihen mitään jäänyt, mutta ei siinäkään muuta kuin sen verran, että kieli kastui ja pahemmin

vain tautinen ruumis rupesi sitä ainetta tahtomaan.

Hitsiläinen, kun loppui nyt pahimpaan aikaan, eikä taida olla tekijää tiettyvillä.

On se sekin, kun lopetetaan tämmöisenä tautisena aikana nämäkin väkevät. Ei ihme, että ihmisiä kuolee ja pötkähtää ennen aikojaan kohta joka talossa. Ja jos ei kuolla, niin ainakin sairastetaan. Ne jotka osaavat tätä ainetta — Aatami pyöräytti tyhjää pulloa kädessään — varata, säästyvät potemisesta ja rutkottamisesta.

Sängyn päälle se olisi vääntänyt jo aikoja sitten hänetkin, jos ei olisi ollut aina puteli kaa pissaa. Eikä ainoastaan tämä tauti, niitä on monta muutakin, hänessäkin. Sydänalusvika, joka vaatii kovanpuoleiset aamumaistot, ja sitten repijäinen nivelissä.

Kun hänellä välistä ottaa se repijäinen niin lujalle, että pitää istua, olipa paikka mikä tahansa. Sillekin kun on antaa ajallaan ja tarpeellisen määrän, ei kuulu eikä näy koko repijäistä.

Ja onhan niitä muitakin. Reumatti yksi hyvä. Siinä sivussa saa sekin voiteensa, vaikka pitääpä sitä senkin varalta aina lisätä annosta, ja kun nämä nykyiset putelit ovat niin pieniä, kun ovat nekin pienentäneet, niin tietää sen, että loppuu.

Nyt tässä tulee kohta pahat, jos ei vaan heti saa. Alkaa jo repijäinen nytkyttää niveliä, pahan tauti, mikä lienee sekin, ihmisten vitsaus.

Eikä saanut sydänalakaan tänä aamuna enää täyttä määrää. Tässä saattaa kohta tulla pahat olot.

Sattuisiko tuota olemaan poikien kaapissa?

Aatami nytkyttelee verkalleen poikien kamaariin ja aukaisee kaapin, kun sattuu kerran avainkin semmoinen olemaan.

Heh, heh, niitä poikia, kun ovat sinne pistäneet ihan täyden pullon. Ja se on pistetty sinne ihan äskettäin, koskapa on vielä päältäkin märkä.

Mitä ihmettä? Vastatehtyä!

Aatami maistelee ja haistelee ja muhoilee. Tämä onkin tavallista parempaa ainetta, eikä liene Turakan tekemää. Eipä sitä muut sellaista . . .

Aatami on kahden vaiheilla, jättääkö pullon poikien kaappiin vai ottaisiko sen mukaansa.

Syntiä siitä tosin ei tulisi. Saisihan sen maksaa toisella kertaa pojille. Ja mitäpä ne terveet miehet sillä . . . Nautitaan vain hovin vuoksi. Se juomishimo näet ajaa näitäkin hänen poikiaan, vaikka isä ei milloinkaan vielä himon vuoksi ole putelia kallistanut. Heikko terveys on sitä tee-

tättänyt ihan poikasesta lähtien. Kerran nuorna miesnä ollessa sai renkilöiltä, kun mahaa puri, ja kun huomasi sen terveelliseksi itselleen, on aina sitä pitänyt, mutta ei milloinkaan vielä juonut. Ei ainakaan niin, että juomiseksi olisi toinen pystynyt sanomaan. Jos on ryypännyt, niin se on ihan toinen asia. Ryypätäänhän sitä muuta-kin rohtoa, eikä sitä kiellä raamattukaan lääkkeenä käyttämästä.

Ovi käy jossain, ja Aatu sujauttaa pullon tas-kuunsa ja lähtee poikien kamarista.

Repijäinen on taas tipotiessään, eikä sydänalakaan kaiva enää paljoa.

Kun ottaa sikarin kaapista ja istuu siinä ikkunapöydän ääressä, on mukava miettiä niitä syntiasioita.

Niihinpä se aina mietteet vetää, kun sitä ihmisen, oikean ihmisen näes, pitää miettiä autuutensa asiaa.

Aatami ei malta olla. Pitää käydä ainakin haistamassa, siinä kun oli semmoinen mukava haju. Mitä yrttejä sotkenee se Turakka viinaansa.

Ke, ka, kun repäisi toisesta polvitaipeesta. Etkö sinä sitten herkeä kiskomasta, kitkuttajainen, pahalainen.

Aatu ottaa oikein pitkän sille ryökäleelle, joka ei anna rauhaa hänen nivelilleen.

No nytpä sitä onkin jo aamupäivän tarpeeksi. Kunhan eivät pojat vain kaipaisi pulloaan. Se on Jooseppi kova mies, isälleenkin, ja jos arvaa, nostaa taas mölökän. Sitä kun nykyiset lapset eivät muista neljättä käskyä, niinkuin tämäkin Jooseppi. Piruko tuon sikarin sisässä on, kun ei lähde yhtään savua.

Jopa sieltä tuvan puoleltakin kuuluu liikettä ja naisväen ääniä. Taisivat työtöt tulla päivälypsyitä.

Niin, se naisväki, se olisikin sitä semmoista vetävää ja viettelevää. Jos vaikka kuinka koetat olla heitä katsomatta, niin näkyvät silmäsi kuitenkin, hameen hulmahdus tai muu semmoinen mukava paikka.

Aatami hymähtää. On se sekin, nainenpa, koko rustinki. On laitettu siihen kaikki paikat semmoiseksi, että niihin ei kyllästy. Muutamata vetää vielä vanhanakin niihin paikkoihin, niinkuin nyt häntäkin tahtoo riipoa.

Sepä se synti kun on niin makea. Ja vaikka kuinka vastaan haraat, niin ei muuta kuin lankea pois, kun se aika sattuu.

Mutta siinähan se onkin uskon viisaus, että langennut voi nousta jälleen.

Ja sitten vielä sekin, että jos ei olisi syntiä, niin ei olisi anteeksiantoa. Se on tärkeä pykälä. Mistäs nousit, jos et langennut, retkahtanut. Ihminen siten tulisi niin hyväksi ja vanhurskaaksi, että ei tarvitseisi niitä uskon asioita ensinkään, ei pelastusta eikä muuta, mikä siihen kuuluu.

Ja lankesihan se Paavalikin. Ja moni muu. Entäpä Taavetti ja sekin kuningas Salomo. Kun herjalla oli niin paljon ihan oikeita vaimojakin.

Ne semmoiset paikat ovat mukavia raamatussa. Niissä on niin ihmeen mukava hautoa ajatukseen ja kuvitella, miten ne miehet rellestivät, Taavetit ja muut.

Ja sitten nämäkin nykyajan miehet. Sekin saarnaaja Tittulieri, kun piti semmoisen tyttöhepsanan mukanaan ja sanoi hänelle, ystäviä ja uskottuja kun oltiin, että ei jaksakaan lihaa vastaan tapella, täytyy olla kaikki tavarat mukana.

Se tyttö olikin hyvä veisaamaan. Aloitti joka paikassa seurat veisuulla ja lopetti. Jopa oli kerran saarnannutkin. Lienee hepsake saanut sitä Tittulierin henkeä.

Jaa, jaa. Niitä ei ole enää nyky maailmassa seurojakaan. Vallattomuus ja kaikkalainen paha saa vallan.

Jos tästä sitten lähtisi tuvan puolelle, koskapa siellä työtökin niin iloisesti kikattaa.

Ensin on kuitenkin käytävä haistamassa sen Turakan viinan ihmeellistä hajua. Missähän se sitä keittänee, kun pojatkin ovat sitä saaneet? Pitäisikin lähteä haistelemaan.

Aatami tuli tupaan. Tytöistä joku kehräsi ja muutamat liikkuvat muissa askareissa. Iloisia olivat ja naureksivat. Kenkkulassa ei nähtykään milloinkaan vakavia tyttöjä. Semmoisia lipattajia sattuiivat aina kaikki.

Sattuuhan ne kun satutetaan. Aatami ei mitenkään voinut vihata iloa eikä nauravia tyttöjä, vaikka olikin niissä oikeissa asioissa kamppaileva mies. Valikoi melkein aina itse yhdessä tosin emännän kanssa piikansa, mutta kirkonmäellä katsoi tarkkaan, millä oli minkinlainen naama ja nauroiko usein. Muutenkin piti olla kokoa ja paikat semmoiset, ettei silmää haitannut.

Se mistä lienee semmoinen vaativainen silmä ollut hänellä. Kaikki olisi sen mukaan pitänyt olla niin mallikasta ja mukavaa. Se muuan akronohvi, joka kerran kesällä kävi, sanoi, että se on semmoista taiteellisuutta.

Mitä joutavaa. Sitä syntiä ei hänessä ainakaan ole, se on vissi.

Ja onhan se siinäkin, jos oikein tosissa sen tunnustaa, että syntiselle mielelle on mukavaa katsella semmoisia pyöreitä ja punakoita tytön pallukoita.

Semmoinen se oli ennen Karulienakin, lihava ja pehmeä, ja punaa oli poskissa niinkuin pensselillä olisi vedetty.

Se oli sitä aikaa ja nyt on toista. Karuliena on käynyt liikaakin lihavaksi. Ja muuten semmoiseksi mietoveriseksi. Yöt makaa ja kuorsaa ja illalla kääntää heti selkensä. Eikö häntä sitten syntinen lihansa milloinkaan kiusanne.

— Missä emäntä on? kysyy isäntä ja kellahattaa kyljelleen siihen pirtin sänkyyn.

— Taisi mennä kylään, sanoo joku tytöistä.

Omiaan siinä sitten tytöt puhuvat ja tirskuttelevat ja häilähtelevät lyhyissä, polviin asti ulottuvissa hameissaan. Se kun nyt on semmoinen tyyli, sanotaan. Ei siinä muuta, kuin että saa näytellä pyöreitä pohkeitaan ja sillä tavoin vetää miehiä puoleensa. Tietää ne keinonsa ja ne vetäjäisensä. No, omapa on asiansa, antaa ihon vilahtaa. Mukavapa sitä on katsella.

Ohoo, kun se niin raukaseekin. Tulleneeko tunkion pohjat oikeille paikoille siellä takapelolla. Kyllähän sen Joosepin melkein saa uskoa

töitä johtamaan. On muutenkin semmoinen työjuhta, että monta miestä vastaa. Mutta väkeviä harrastaa, vaikk'on ihan terve mies. Kun sille siitä sanoo, niin nauraa vasten naamaa: Maistaahan isäkin, ei se minunkaan suuni tuohesta ole.

Sitten viinan voimalla väliin riehuu, muka ihmeitä näyttääkseen. Ja kyllähän se näyttääkin. Ottaa hevosenkin ja nostaa, peto, koholle niinkuin rukkasen. On sillä luonnostaankin niitä voimia.

Joko lienevät Rämekorvesta saaneet kaikki puut ajetuksi. Siellä sitä välistä on lirautettu, kuusenjuurikasta, eikä ole kukaan mitään hais-tanut. Kun se Rämekorpi on semmoinen, ettei sinne osaa kukaan. Niinkuin rannatonta suota ensin joka puolla ympärillä ja sitten vasta korpea. Missähän se Turakka mahtanee nyt sitä keitellä, sillä poikien viina oli sitä varmasti?

Poikien kamarissa kuului joku kolisevan, ja kohta tuli Jooseppi naamaltaan punaisena tuvan ovelle.

— Onko täällä isä?

— Tuolla on isäntä sängyssä.

Jooseppi, näköjään vihaisena, iski silmänsä isäänsä.

— Tulkaapas isä vähän tänne minun kamaariini, pyytää hän.

Aatami lähtee vähän vaivalloisesti kämpimään. Taitaa taas se repijäinenkin aloittaa, koskapa sätkäyttää aina niin nivusista.

Se poika nyt niistä viinoistaan . . . Pitää sanoa, ettei ole ottanut, ei hän ainakaan. Kyllä se sitä saa, koskapa on saanut senkin putelin.

Joosepin tiilenvärinen naama oli ankarassa irvistyksessä.

— Onko isä taas ottanut minun viinani kaapistasta?

— Viinasi? Joko sinä taas sitä olet ostanut, koettaa Aatami sanoa. — Vai viinasi . . . milloinka minä ennen sinun viinojasi? Häpeilepäs vähän.

Olihan hän tosin muutaman kerran ottanut, mutta eihän sitä sopinut sanoa, ja kun tavarat kerran olivat yhteisiä, niin viina kuin viina . . .

— Vai ette ole ottanut, kivahtaa Jooseppi. — Paremmiin joutaisitte sitä haeskelemaan, kun ei kerran ole muistakaan töistä. Paikalla minun viinani tänne!

Aatami tekee jo lähtöä kamarista.

— Ota vaan viinasi sieltä mihin olet pannut.

On siinä lapsi, kun syyttää isäänsä viinojensa varkaaksi.

— Jo nyt on piru, kun minä panen putelin tuohon — Jooseppi näytti kaapin hyllyä kädellään — ja sitten se ottaa ja kävelee siitä omin neuvoin tiehensä. Kyllä se taitaa olla isän mahassa, koskapa korvallisenne on niin punaiset. Repijäisiään ei tarvitse kenenkään viinoilla voidella. Rämekorvessa on Turakka keittämässä, hakee sieltä.

— Vai Rämekorvessa, pääsi Aatamilta. — No niin, enhän minä saata sitä kieltää, ettenkö joskus rimputtajaista lääkitseisi, mutta sinä nautit vain huvin vuoksi. Ja se on syntiä.

— Olkoon jos pirua, mutta laittakaahan minun pulloni näinä aikoina pois, että pääsen tästä tunkiolle. On jumalaton kamaran hakkuu ja pitää saada parempata vauhtia. Ja sitten on minussakin sitä rimputtajaista, nytkyttäjäistä — Jooseppi notkautteli polviaan — ja sille pitää nyt antaa paukku. No, tokko se puteli löytyy?

Eihän se mitä löytynyt. Aatami köpötteli kamariinsa, Jooseppi jälessään.

— Antakaa sitten rahaa, ja joutuun!

— Paljonko? kysyy Aatami.

— Sata markkaa. Turakan viina on kallista.

Siinä on semmoisia salaisia yrttejä, eikö isä ole huomannut? Siitä saa semmoiset voimat, ettei niitä vastusta mikään.

— Ei niin paljoa . . . kyllä viisikymmentä riittää.

Aatami katsahti kysyvästi poikaansa, häikköläiseen, joka tuli niin julkeasti rahoja viinaan vaatimaan.

— Ei riitä. Teen minä kolmenkin edestä työtä enkä tarvitse muuhun kuin viinaan ja vaatteeseen. No, joko löytyy?

Aatami heitti satasen pöydälle. Toisi se poika sieltä sitä hänellekin, mutta ei oikein ilennyt pyytää. Ja joutaapa tässä itsekin. Eipähän tahtonut sen lujemmin puteliaan, heittiö.

Jos tästä lähtisikin käymään Rämekorvessa. Syllykältä sopisi ottaa pari isompaa pulloa ja kätkeä ne sinne, vaikka heinälatoon, tai kuljettaa Hameniemen Asarin talteen.

VIIDES LUKU.

Asari Hiertiäinen on tullut illansuussa Sylykän mökille ja pyytänyt lämmittämään saunan. Niitäpä Antin vorninkaisia ajaakseen. Mutta Antti on selvinnyt humalastaan Rämekorvessa ja kääkertää parhaiksi mökin pihaan, kun akka on viemässä puusylystä saunaan.

Antin silmäkannet olivat kokolailla turvonnetut ja jalat onnahtelivat. Turakan viinasta ei tullut muuta kohmeloa kuin ruumis hieman veteläksi. Mutta jos siihen oli peukalonpiäköllinen sitä samaa, niin mies oli kohta kuin ennenkin, aivan kuin ei olisi viinoja nähnytkään. Antti oli korvesta lähtiessään ottanut sen tavallisen määränsä, peukalonpiäkön verran, ja saattoi lähteä Kus-

taavan luokse, povellaan pullottava pullo, jossa somasti lirahteli ja hölläkehti käynnin tahtiin.

— Nytkö sinä vasta sieltä korvesta...? kysyy Hiertiäinen. — Käsikin akan kuumentaa saunan tavallista kuumemmaksi, ja täällä taskussa on pirunpikarat. Olla niitä pitää, vaikka Turakka värnysi... Mennään tupaan siksi kun sauna joutuu.

— Elä... onpa se sauna vielä Tanulassakin. Turakka tulee sinne saunalle koht'puoliin ja minun pitää mennä lämmittämään. Se kun ei kylve akkojen lämmittämässä saunassa, Juho poika. Että käännä nyt ketarasi meillepäin, sanoo Antti ihan tosissaan.

— No, sama minulle, missä ajetaan, mutta lähteä pitää kärmeihen sisästäsi tänä iltana.

Asari kääntyy pihasta Antin mukaan ja huutaa akalle, että ei tarvitse lämmittää sitä saunaa.

— Haistakaa sitten se ja se, huutaa akka vastaan. — Mitäs se semmoinen kenkkuileminen on. Minä olisin saattanut saunassa vaikka sarvetkin vetää.

— Ei ne sarvet joka vaivassa auta, sanoo Hiertiäinen ja muhoten katsoo Antin notkahtelua, joka on ihan kuin mitä markkinaklovnin matkimista,

— Sanoopa ukko rovastikin auttavan monessa vaivassa, huutaa akka miesten jälkeen. — Jos ei viina, sarvi ja sauna auta, niin ei siihen pysty enää tohtuorin kynsikään.

— Unohdit tervan ja pirunpikarat, huutaa Asari jo aidan takana.

— Menkää siitä! tuhahtaa akka häviten omille asioilleen.

Saunan kiuas hohti kuumuutta. Keskeltä olivat kivet punaisia, ja kun Hiertiäinen sylkäsi kiville, ponnahti se seinään.

— Hyvä on, kyllä täällä sinun lurikoillesi ja säärillesi laki saadaan, sanoo hän.

Antti istuu polvet pystyssä kynnyksellä ja kuuntelee, mitä se Turakka siellä laulaa, saunaan tullessaan.

„Eikä tätä laulua lauleta
kuin kerran kesäkuussa . . .

— — — — —“

Antti hytkähtää. Jopa lauloi Turakka kumman laulun. On se sekin kapine mokomien, niittenpä veisumestarien, hampaissa vaikka missä kyydissä . . . tietää sen, kun on aina mielessä.

— Josta paljon pidetään, siitä aina puhutaan, sanoo Hiertiäinen ja miettii, hymähtelee, sitä asiaa.

Turakka tulee saunaan, ja sitten pohditaan asia joka puolelta, keksitään käänteitä ja sutkauksia.

Kun ei ole enää mitään siihen lisättävää, aloitetaan saunominen.

Hiertiäinen sekoittaa puteliin, vanhanaikuiseen ja viheriään, viinan ja hienoksi jauhetun pirunpihkan. Pistää sitten vielä siihen omia pistettäviään, salaa, ettei Antti huomaa, ja sisällinen lääke on valmis. Turakka nauraa, hohottaa omassa nurkassaan, johon hänelle on oikein leveä penkki varattu. Nauraa Hiertiäisen lääkkeelle. Sillä on, mokomallakin kähniäisellä, aina se piru mielessä.

Vaikka niinpä sitä on hänelläkin. Antti saa häneltä ulkonaisen lääkityksen. Renki-Joopi on ottanut navetasta sitä lehmän ainetta ja se on nyt sangossa saunan porstuassa. Antakoon Hiertiäinen ensin lääkkeensä, voitelepa hän sitten viimeksi.

Turakka oikoo alastonta komeata vartaloaan.

— Pirautappas Antti hikilöyly ja anna se pullo tuon takin taskusta.

Kiuas räsähtää kuin pärevakan pohja, kun Antti heittää vettä kiville.

— Piru, kun oli vähällä silmät palaa, sorautti Antti ja kyykistyi lattialle.

Hiertiäinen ojensi hänelle pullon, jossa oli lääke. Sitä oli hyvänmittainen annos, viinaakin oli puoli litraa, ja sitten muut mausteet päälle.

— Pistele vain nyt yht'kyytiä naamaasi.

Antti maisteli ja irvisteli siinä kykkysillään ja harrittava tukka pystyssä, vilkuili Turakasta Hiertiäiseen ja päinvastoin. Mitä pirua ne nauroivat? Hiertiäinenkin virnotti kuin paholainen, ja Turakka retkotti siinä penkillä selällään ja hohotti.

Antti nielasi viimeisen ja heitti pullon nurkkaan.

— Toiste en juo pirunpikaraviinaa, vaikka kääntyisi sääret ruuville ja vaikka vorninkaisia olisi kappa mahassa. Anna, Turakka, oikeata viinaa, että saan huuhtoa suutani.

Turakka nousi lauteille.

— Lyöhän, Hiertiäinen, nyt ensin kaksi kapalista . . . kuulostelulöylyksi. Ja nouse sinäkin Antti tänne lavoille. Minä laitan sitten sen jalkavoiteen. Ensin pitää ottaa kovat löylyt.

Antti kapusi lauteille ja korviaan pidellen kyyristyi vesialtaan viereen.

— Mitäs ne matosi sanovat? kysyy Turakka ja käskää Asaria lyömään vielä kaksi kipollista kiukaalle.

— Ei ole annettu niille kieltä pu-huh . . . huh

... puhua. Voi piru, kun vihiasi selkää kuin puukolla.

Kiuas jyrisi kuin ukkonen, ja vihaisena puh-tina kohosi löyly lavoille.

— Tulehan hankaamaan, komensi Turakka Hiertiäistä.

Mennä piti, vaikka henkeä ei saanut tavallinen kuolevainen kulkemaan lavoilla. Anttikin oli kyy-ristynyt lavojen nurkkaan ja koetti valaa vettä päähänsä.

— Anna kun huokasen alhaalla, puuskutti Asari. Viinakin oli mennyt jo päähän. Pönkät tahtoivat pettää, ja alas tullessa jo runttasi oven-pieleen.

Turakka pyysi vain lisää löylyä.

— Auttakaa minut täältä ... helvetissä, kun palaa, ruikutti Antti, ja kun ei apua kuulunut, lähti ryömimään alas ja pudota muksahti vesi-korvoon.

Mahaakin väänsi ilkeästi, kun niin monenlaisia sekoja siinä lääkkeessä.

Turakka huusi löylyä ja puteliaan.

— Ja sinun pitää tulla tänne lauteille.

Hiertiäisen nahka ei kestänyt.

— Tämä on nyt perhanan kumma, että ihmi-nen kestää tuommoista, valittaa.

Antti pakotetaan nousemaan lauteille, ja Asari hakee sangon Turakalle, senpä, jossa on reumatil lääke, lehmän aine.

Turakka virnisteli.

— Laskeudu tuohon penkille mahallesi, komensi, äläkä heiluta paininpuitasi.

Turakka valeli sangon sisällön Antin säärille, selkään ja niskaan. Taisi mennä vähän päähänkin.

Ukot hihittivät alhaalla. Antin sisu kuohahti, mutta ei jaksanut liikkua mihinkään. Kiroili niin että karsta karisi. Yhtä hyvin hän on talon isäntä kuin Hiertiäinenkin, ja sitten tämä tekemään konsteja hänelle. Se lääkitys olikin paljasta piruutta.

— Voi kun Kustaava tulisi minua auttamaan, voihkasi Antti ja kirjavana kuin peltovaris istui lauteilla, käkkyräsääret portailla.

— Ei tässä Kustaavata tarvita, sanoi Asari ja huuhtoi jäisellä vedellä Anttia.

— Ja nyt kun maistat vähän tätä ryytiviinaa päälle, niin jo istutaan sovinnossa haastamaan asioista, sanoo Turakka sovitellen.

No, lauhtuuhan siitä Antin sisu, ja miehet istuvat kohta rinnan mukavia puhumassa.

Jokaisella heistä on omaisuutta ja tätä maal-

lista hyvyttä, josta passaa puhua ja hieman ke-hastella. Näin saunassa siitä onkin mukava pu-hua. Ulkona vinkuu tuuli saunan nurkissa, ja sisällä kiiluu kitupiikin valossa karstaiset seinät ja nokilapio. Kiukaasta hohtaa suloista läm-mintä, ja viinaputeli on alassuin käännetyn py-tyn pohjalla.

Istutaan siinä ja turistaan, sulassa sovussa. Antti katselee harittavia sääriään. Kun jalka-terät ja polvet panee yhteen, niin kinttujen vä-listä sopii menemään vaikka lammas hörtönään. Niitä sääriään Antti surumielin katselee ja miet-tii, ettei taida niistä tulla enää kalua, vaikka millä hauteleisi. Ikänsä on niillä kenkuteltava.

Ja mikäpä olisi kenkutellessa, jos Tanulassa olisi väki niinkuin muissakin taloissa. Kustaava olisi virkku ja toimekas ja pojat ei niin hitosti hameväkeä hamuaisi, vaan tekisivät työtä.

Saisi renkikin olla joku muu, eikä vähäjärki-nen. Ei raatsinut sitä poiskaan laittaa, kun oli raukka niin älytön. No tietää sen, miten sel-laisen käsissä työt sujuvat. Viime kesänäkin märkäni heinät haasioille, jos lienevät olleet mä-tiä jo haasioidessa. Ei herja rukiitakaan ehtinyt oikealla ajalla korjuuseen. Sinne jäi monta kym-mentä kykkää itämään.

— Kylläpä siellä jumalanilma nyt touhuua, jurahtaa Hiertiäinen. Miten häntä viitsinee lähteä Hameniemeen Tiina Loviisan luokse, miettii hän hikeä tippuvana ja onnellisena. — Olisi tässä jossain lähempänä, virkkaa ääneen, sitä naisen puolta . . .

Asarin ajatusjuoksu on Antille käsittämätöntä, ja hän katsoo lupsahtelevilla silmillään Hiertiäistä. Turakka, arvaten ajatuksen, naurahtaa. Ei huoli sanoa mitään, vaikka oli jo kompa huulilla. Mietteet alkavat mataa jo rauhallisina, melkein surullisina. Hän on semmoinen korpilintu, oikeitten ihmisten halveksima. Kun olisi mökinmies, vaimo ja lapset. Olisi pitänyt olla jo ennen. Nyt on viina tehnyt villiksi eikä taida olla miestä enää semmoiseen, yhdessä paikassa eläjäksi.

Turakka ryyppää loput pullostaan ja heittää sen helähtäen kiukaaseen. Muutamat viinatipat pihisevät kivillä, ja saunaan leviää väkevä lemu.

— No, ka, mitä se nyt . . . ?

Turakka ei sano mitään. Silmissä on tuikea ilme.

Tuuli kiertää siellä korvessa ammeita ja viheltää metallipiipuissa. Sinne pitää taas aamulla mennä ja sitten toiseen paikkaan. Kun pyytä-

vät ja rukoilevat, ei henno kieltää. Ja sitten vielä apteekista eivät sano saavansa tautiinsakaan. Vaikka monellapa se lienee vain nimenä, tauti. Laiskat isännät sitä tarvitsevat ja maksavat mitä vain, saadessaan.

Turakka sylkää ja kiroaa. Löylykö se teki hempeämieliseksi? Siihen on Anttikin nukahtanut paininpuittensa päälle, ja Hiertiäinen örrittää jotain virttä. Se äköttää yhä enemmän, ja Turakka sylkää Hiertiäistä keskelle suuta, virkamatta mitään.

— Ka, kun ihan suuhun . . . minkätähden sinä suuhun . . . ?

— Piruakos uriset. Yörnittää kuin karjusika.

Turakka tönäsee jalallaan nukkuvaa Anttia kylkeen, ja tämä kellahtaa nurin pytyltään.

— No, no, Kustaava . . . enhän minä . . . hii . . . Juhoko se olikin.

— Ala kääkertää siitä pirttiin, karjasee Turakka, niin että Antti pökertyy siihen paikoilleen ja jää silmäreijillään katsomaan Turakkaa.

Antti yrittää, mutta ketarat ei kannata ruhoa.

— Jos sanoisit sille Kustaavalle, että tulisi auttamaan.

Hiertiäiselle on tullut kerran kiire. Hän tietää ennastaan, että jos Turakka tulee sille päälle,

rutjauttaa parhaimpia ystäviäänkin. Siinä kii-
reessä menee paitakin takaperin päälle, mutta
sitä ei jouda enää kääntämään.

Mutta Turakka ei nyt satu sille päälle. Kop-
paa vain Antin kainaloonsa kuin kintaan ja läh-
tee saunasta. Pirtissä heittää Antin kuin kerän
sänkyyn ja sanoo Kustaavalle:

— Siinä on käppyräsi. Pistä sille paita ja
housut päälle.

— Hii, nauraa hurja renkipoika, ja talon omat
pojat, jotka sattuvat kotiin, värnöttävät. Jopa
se Turakka taas pehmitti ukin.

— Kun pistää kuin sian pehkuihin, nauraa
hikottaa Kustaavakin. — Jokohan ne nyt An-
tilta lurikat lähtevät ja sääret oikenevat.

— Tottahan ne nyt lehmän aineella, nauraa
völlöttävät pojat.

— Ja pirunpikelillä, hihittää renki, joka, raato,
on taaskin maistanut, eikä varmaankaan aamulla
nouse töihin.

Käkkä-Antti, kaikilla sekavoiteilla räökätty ta-
lon isäntä, nukkuu jo sikeästi lasten likaamissa
pehkuissa.

KUUDES LUKU.

Päivä alkaa olla jo puolisillaan, kun Aatami köpöttelee reikäistä kylätietä ensin Tanulan pihan läpi Hameniemeen ja siitä luikahtaa Rämekorven metsätielle.

Pitää katsoa siinä kulkiessaan, ettei pistä jalkaansa niihin reikiin, muuten rutjauttaa siihen tiehen nokalleen. Eikähän ole kiirettäkään. Päivällistä käy syönti myöhemminkin, sitten, kun on ensin saanut sen rohtoasian järjestykseen.

Jopa se lumi nyt sulaa. Ei kauan, kun on päiviä kankaalla, ja sitten se on jo kesä lähellä.

Se kesän tulo hykäyttää mukavasti Aatamia. Siinä on niin monta aihetta, siinäpä kesän tulossa ja itse kesässä. Kalan saannit ja muut, heinänteot ja ruistalkoot, kun kamarissa naapu-

rien kanssa haastetaan hyvästä vuodesta ja lirautetaan pullosta kahvin sekaan.

On niinkuin maistelemista olevinaan se lirauttaminen, semmoista pikkusyntiä, kun ei kuitenkaan lääkkeeksi mene se ryyppääminen.

Ja sitten on monta muuta kesällä, joita ei niin heti muistakaan. Saa höllehtiä hurstisissaan ja tuntea monia herran hyvyyskä. Saa viilipiimää, ja musikat kantavat ahomansikoita.

Siinä se on sitten Syllükän mökki. Akka on kylässä, varmaan viinoja liehtaamassa, koskapa ovi on lukossa. Kun nyt osaisi sen Turakan tehtaalle. Olisi pitänyt Harakka-Antilta kysyä.

Korvesta löytää Aatami kuitenkin etsimänsä ihan omin avuin ja muhoillen toivottelee Turakalle hyvät päivät.

Turakka ei virka mitään, nostaa vain muutama viinalasin aurinkoa vasten ja tillistelee. Lisää sitten siihen vielä jotain jauhoa ja puistelee.

Aatami ei oikein tiedä, mistä aloittaisi puheet sen konstikkaan viinamestarin kanssa.

— Läksin minäkin maistamaan, sanoo. — Kun tämä sinun viinasi on parasta siinä repijäisessä ja reumatismissa.

— Vai läksit, jurahtaa Turakka vastahakoisesti. — Mutta kun sanassa sanotaan, että viina

menee huokiasti alas, mutta polttaa kuin kärke ja pistää kuin kyykärke. Eihän tätä sovi hengenmiesten viljellä. Tämä on vain niitä syntisiä varten.

Turakka heilauttaa kädessään helmeilevää pulloa.

Aatami oli hänen mielestään tekopyhä lurjus, joka olisi sietänyt selkäänsä.

Aatamille tuli nyt siinä heti tiukat paikat. Mitä sille sanoisi, että leppyisi. Parasta olisi sille antaa myöten, niin ehkä sulaisi tuo kuparinväriinen naama sovinnollisemmaksi.

— Niinhän sitä pitää, tämän ihmisen, tehdä väliin oikein lujasti syntiä, niin sitten on mitä katua ja se armosta nauttiminen on sitten niin mukavaa.

Turakan pistää vihaksi semmoinen jaaritus. Heilauttaa lippalakkiaan ja ruopasee korvallistaan.

— Haista sinä . . . vai tulet minulle lorittamaan tyhjiä. Siin' on viinaa, pistä naamaasi sen kuin jaksat, mutta mukaasi et saa pisaraakaan.

Aatami maistelee. Neste kiertää niin ihmeellisesti suonissa ja nostattaa mieleen niin kumman keveyden. Ne on ne Turakan yrtit, mitkä lie-nevät, vai noituneeko muuten viinansa.

— Kyllä sinä olet mestari, sanoo. — Anna-

han nyt kuitenkin pari litraa, vaikk'et enempääkään, maksakoon vaikka kahden härän hinnan.

Aatami löi leveällä kämmenellään povelleen.

— Vaikka annat koko talosi, niin ei tipu, sanoi Turakka ja latoi konttiin täysinäisiä pulloja. Kohta tipahtaisi pillistä viimeinen, ja sitten oli parasta muuttaa, jos Hörödiikin sattuisi kuononsa tänne pistämään.

Aatami maisteli ja haisteli viinaa.

— On sinulla eri keksinnöt, tämänpä viinasi valmistuksessa. Kun tempoo käsivarsia kuin vaatisi kantoja maasta kiskomaan. Jooseppi puhuikin niistä yrteistä. Mistä sinä saat niitä?

Aatami nauraa hekotteli leveästi.

— Pirulta, sanoo Turakka.

— Eikös vähän kissalta . . . mutta kuulehan, eiköhän oteta vähän painia?

Aatamin kieli vähän sammaltaa, ja nousten seisomaan hän aukoo nyrkkejään ja ojentelee käsiään, keikistellen isoa mahaansa.

— Samahan tuo on, sanoo Turakka ja rutjauttaa Aatamin kinokseen.

Sieltä selvittyään sanoo Aatu:

— On nämä kintut se repijäinen jäykistänyt . . . annahan, piru, kun näytän eikö nouse tuo tynnyri.

Tynnyrissä on rankin jätteitä, ja Aatami ottaa sen syliinsä ja keinuttelee sitä koholla.

Mutta jalka pettää lumessa, ja tynnyrin kanssa kellahtaa mies ja jää tynnyrin alle. Nousee siitä päristellen rapaa suustaan ja vaatteistaan.

Turakka hohottaa:

— Se oli sinulle parhaiksi, pirulainen. Menneppäs nyt Karulienan näkyviin.

Sen enempää puhumatta ottaa pillit ja vehkeet ja työntää säkkiin. Nostaa sitten viinakontin selkäänsä ja lähtee. Käyköön Hiertiäinen korjaamassa padat ja saavit talteen. Tulisija saa jäädä Hörödiille.

Aatamia kuohuttaa. Pudistelee siinä nyrkkejään, mutta minkäpä sille ryökäleelle tekee. Meni ja vei viinansa, sen yrteillä sekoitetun.

SEITSEMÄS LUKU.

Bertil Hög, väsynyt helsinkiläinen herrasmies, on lähtenyt pakoon pääkaupungin ihanuuksia, teattereita, konsertteja, kahviloita ja kaikkea. Ihmisiäkin. Ne ovat hänestä yht'äkkiä käyneet kuluttavan jokapäiväisiksi ja tymeiksi.

Bertil Hög, taiteilija, on pistänyt vähäiset tavaransa kokoon ja nyt hän retkottaa jo kyyti-pojan reessä huhtikuisella maantiellä, menossa korpeen. Ja sattuma on ohjannut niin, että joku matkamies on kertonut Rämekorvesta, ryytivii-nasta, Hiertiäisestä ja muusta ja Bertil on kuunnellut kertomusta kuin satua.

Sinne, piru vieköön, makean viinan luvatuille maille, maalaissaunaan, syömään maalaisten vah-

voja ruokia ja pitämään hyvänä heidän tyttäriään, paksulanteisia ja väkeviä kuin karhut.

Mikä ihanuus. Huhtikuun hangilla leikkii aurinko, ja ilma on huikaisevan kirkas. Tekisi mieli hihkasemaan siinä reen laitaa vasten rötköttäessä.

Ja saahan sitä korvessa huutaa. Ei ole poliisia kieltämässä. Kyytipoikakin äityy huutamaan ja hevonen siitä laukkaamaan, syytäen vinkuvia tieroja korvien ohi.

— Ihanko Rämekorpeen herra meinaa? kysyy kaikkitietäväinen kyytipoika.

— Sinne.

— No sitten on parasta asua Kenkkulassa. Siinä on hauskaa väkeä, on kolme tyttärtäkin.

Poika iskee silmää vieraalle, että tyttäret ovat laatuunkäypiä. Selittää vielä, minkälainen on isäntä ja emäntä.

Eteläinen humisee metsissä, ja pihkan ja lumen tuoksu on ihanaa. Kun pääsee sinne korpeen, saa ehkä vielä menetetyt voimansa takaisin.

— Jos asuisi sen Hiertiäisen luona, hohottaa pääkaupungin herra pojalle.

Poikaakin naurattaa se Hameniemi ja Hiertiäinen, mutta neuvoo edelleen vierasta Kenkkulaan, kun siinä on ne tytötkin mukavammat.

Bertil osaa kyllä Aatamin kanssa . . . Kun on huone laitettu hänelle kuntoon, istutaan isännän kamarissa ja jututaan. Bertil tuntee sieraimissaan korpiviinan väkevän lemun ja vetää sitä ahneesti keuhkoihinsa. Isännän henki höyrähtelee vahvasti, mutta ei tarjoa vielä vieraalle.

Sille täytyy puhua espanjantaudista.

— . . . kun ottaa tuolla välillä, eikä tullut mitään mukaan varatuksi.

— Ne ovat nyt ne tautinsa ja vitsauksensa ihmisillä, minkä sekin panskan tauti.

Asari Hiertiäinenkin on kuullut helsinkiläis-herran tulosta Kenkkulaan ja on lähtenyt heti katsomaan. Eipä ole hän ennen niitä monta nähnytkään. Jos sattuu kuolemaan, niin jää ihme näkemättä.

Tulee kamariin, kun on puhe panskan taudista.

— Että joko tätäkin herraa puraisi, piru, se tauti?

Bertil nauraa perinpohjin monien vuosien kulluttua. Sanoo ottaneen ja pitää silmällä Aatamin eleitä. Nousee ja vilkaisee kaapilleen ja vuoroin vieraaseen, harkiten, voisiko niin hienolle herralle tarjota korpiviinaa.

— Sille pitää antaa, ryökäleelle, semmoinen paukku, että nurinniskoin, se tauti. Ei täällä

Rämekorvessa pysty panskan kynnet. Jos koetti, niin livahti kuin kissan kynsi lasissa. Annappas Aatu tälle herralle puteli, että saa hoidella sitä tautia pirulaista.

— Jos vain kelvannee?

— Kyllä.

Bertilin sydän ponnahti mukavasti. Ah, näitä autuaita asuinsijoja. Ei pysty taudin kynnet, ja ihmiset kuin hyviä jumalia, tuokin Hiertiäinen.

— Jos tässä yhdessä . . . vai ehkä herra siellä kamarissaan? esittelee isäntä. Olisi niin mukava nyt, kun se ei menisi kamariinsa, vaan olisi puhekaverina Asarilla ja hänellä. Tulisi ihan kuin juhla.

— En toki minä siellä . . . yksin . . . kun on miehiä . . .

Aatami katselee kaapista pienen ryyppylasin, jota vain harvoin käytetään. Mutta nyt kun on harvinainen vieras talossa, ihan helsinkiläinen, ja taitaa niistäkin olla parasta lajia . . .

Isäntä vie lasin pestäväksi, ja Kylli, talon keskimäinen ja kaunein tytär, tuo sen pienellä tarjottimella. Katsoo vielä uteliaasti vieraaseen ja hymyilee ujostelematta hänelle.

Isäntä kaataa lasiin ja kehoittelee vierasta pöydän ääreen istumaan.

— Me vanhat miehet vain tästä putelista . . . tai jos olisi hakea lasit, näin vieraan kunniaksi.

— Lasit, lasit toki, kun on kerran tämä herakin Helsingistä, sanoo Hiertiäinen ja sitten Bertilille:

— Eikös ne siellä ihan kultakuppiloista . . . jotta ryyppäävät, hempukat ja muut herrat?

Bertil maistelee korven kyyneleitä. Ovatpa ihmeellisiä. Vaikka minkä maailman juotavat on kurkustaan alas soluttanut, mutta ei tällaista, joka heti tekee mielen niin iloiseksi.

— Mitäpä siellä ryyppätään, sanoo Hiertiäiselle.

Vai olisiko muuten tämä ihmeellinen korpi ja sen asukkaat ilon syynä. Tytölläkin oli se hymy . . .

— Vai ei ole ryyppättäviä, naurahtaa Asari. — Ovat sitten taitaneet vähän niinkuin köyhtyä, ne kaupuntlaiset.

Aatami tuo tavalliset juomalasit heille vanhoille miehille, ja sitten maistetaan.

Jooseppikin tulee kamariin mutaisena vaatteet ja palavissaan. Tervehtii Bertiliä ja kaataa sitten viinaa lasiin.

— Otan tästä . . . annanpahan teille, isä, sitten kun sattuu . . . Kun tuli kiista, etten minä ehdi yksin tehdä kuormia neljälle hevoselle, niin piti tulla ottamaan vähän vauhtia. Vai sieltä Helsin-

gistä . . . no siellä sitä ryypätään hienompaa. Pitää lähteä ja näyttää, piru vieköön, eikö sitä kerkiä . . .

— Oliko se isännän poika? kysyi Bertil.

— Sehän se . . . on semmoinen reuhtoja ja repijä, niillä voimillaan. Kun nostaa, peto, hevosenkin koholle, olipa kuinka suuri tahansa. Jos pitänee herralle kahviloita tahi teetä? Kyllä Kenkkulassa on niitä semmoisia talonpoikaisia . . . aineitapa meinaan.

— Ei tämä aine siedä sekoja, sanoo Hiertiäinen. — Tässä kun on ne yrttinsä . . . Turakka, se keittäjä, laittaa, nähkääs syötinki, vai miksi saanen titulierata . . .

— Bertiliksi vain.

— . . . semmoisia yrttejä, mitä lienevät, joista tulee semmoinen voima viinaan, että koholle keikuttaa miestä . . . ihan per-setti keikuttaakin. Ja panskan pitää lähteä, noin . . .

Hiertiäinen hujauttaa kämmenellään pöydän kulmaa.

— Perttuli ottaa vain navakasti, ettei pääse jäseniin, se panska. Kirkonkylässä kuuluu Kakkelperi, se kauppamies, olleen vähissä hengissä, kun ryhtyi oikein kynsin hampain sen roatoon se samainen tauti. Tohtuori kuuluu hokeneen,

että mitä sille tekisi, peijakkaalle. No mitä sille niillä apteekkitipoilla. Täältä kun haetti Turakalta, niin häntä koipien välissä lähti panska.

Hiertiäinen ryyppää lasinsa tähteen eikä sano enää ottavansa.

— Sillä pitää olla rajansa, kaikella, mutta eritäninkin tällä, nauttimisella. Ja sitten kun on niitä yrtejä ja muita . . . saattaa nostaa vaikka sääret pystyyn.

Aatami tekee kädellään liikkeen ja sanoo:

— Niin, ja jos liikaa nautit, niin se on synti. Teit syynin, ropsautit, ettet tiennytkään. Raja, raja se pitää olla.

Bertil kävelee lattialla, oikoo jäseniään, nauraa ja heittäytyy välillä sänkyyn, niin että ikkunasta näkyy vain kevään vaalea taivas, joku heiluva pihlajan oksa ja ukkojen järeät piirteet kahden puolen pöytää, nousee taas ja ottaa pienen pi-saran sitä ihmeellistä viinaa. Hänen sisässään hyppii ja loiskahtelee. Pitäisi syleillä noita rakkaita ukkoja, joiden veroisia ei ole maailmassa, puheineen, käänteineen ja sukkeluuksineen ja sitten sydämenhyvyyksineen.

Isäntä juuri siinä nytkin haastaa:

— Pertteli, jos ma sitte saan siksi sanoa, asuu vaan meillä kuinka kauan tahansa. Koetetaan

laittaa se kamaripöksä . . . haetaan maalari ja ostetaan tapietit . . . kohta saadaan nuorta kalaa joen niskasta ja keitetään, paistetaan, miten vain paremmin nielusesta valuu . . . ja onhan tässä nuoriakin, tyttöjä niinkuin poikiakin. Eikä maksa mitään hoito eikä huushollaus. Mielikseni toki pidän puhetoverina, jos vain tämmöisen kanssa kehtaa turista.

Ja lähentäen suutaan Bertilin korvaan, suhah-
taa:

— Jos herralla, Perttelillä, on siellä Helsingissä joku mieleinen, niin kutsuu vain tänne. Kyllä meidän ruualla elää semmoisetkin . . . lihovat vielä, niinkuin näkyy, käydessään, ne kaupunki-hempukat, kun tähän sukuun on sattuvia.

— Ei ole, nauraa Bertil. — Minun on täällä niin hyvä, että jään koko iäksi. Tämä viina-kin . . . ymmärrättekö te oikein sen arvoa? Siitä maksettaisiin Helsingissä vaikka tuhat markkaa litrasta.

Hiertiäinen rykäisee.

— Kyllähän me sen voima tietään, sanoo. — Mutta mitenkä sitä tänne . . . maan keskeen . . . kun ne virat ja muut?

— Ei minulla ole virkoja eikä muita, sanoo Bertil. — Minä maalaan tauluja.

Bertil tarkkaa, minkä vaikutuksen se ukkoihin tekee.

Jopa Hiertiäinen katselee vähän pitkään. Mietti, etteipä taida tämä herra ollakaan niitä oikeita herroja. Tauluja . . . semmoisia kuvasia . . . höh.

Ja Bertilille:

— Vai tauluja, semmoisia seinällä pidettäviä . . . piruja ja muita, niinkuin on Syllükän tuvan seinällä, markkinoilta, mistä lienee tuotu, jossa niitä pahalaisia oikein rykelmänä, hangot ja haarukat kourissa.

Bertil hohottaa. Voi lempo kuitenkin tätä Hiertiäistä. Pitääpä pyytää sitä joskus malliksi.

Aatamikin toimittaa:

— Niin, ja semmoisia maisematauluja, joita on pappilankin salissa. Saattaisi vaikka ukko rovastikin jonkun ostaa.

Aatami vainuaa hieman, että jos lienee työn puutteessa lähtenyt sieltä Helsingistä, saattaa olla pennit vähissä. Sitä pitää auttaa, jos tarvitsee, kun on niin mukava, ja kun puhetoveriksi . . .

— Ei niitä myydä rovastille eikä suntiolle. Lähetetään Helsinkiin ja sieltä ulkomaille, sanoo Bertil.

— Vai ulos... niinkuin sitäkin puutavaraa... taitavat siellä maksaa paremmin...

— No viisituhatta vähin määrä kappaleesta.

— Elä per-settiä... no sittenhän sinä saat rahaa kuin roskaa, innostuu Asari. — Montako heitä sitten vuodessa kyhännee?

— Satasen kappaletta... jos kehtaa.

— Sa-tasen, se on tuota noin niin paljon kuin... laskeppas sinä Aatami. No se on niin paljon, että perhanata, ei riitä sille mikään. Saisi olla sata lehmää ja nykkiä niihen tissilöitä monta vuotta.

Hiertiäinen katselee ihmeissään vierasta ja päättelee itsekseen, että eikö tuo valehdelle, pakana.

Hiertiäinen aikoo lähteä, nyt tämän Helsingin herran nähtyään, mutta Aatami kieltelee:

— Älä nyt... mihinkä sinulla kiire, kun tämä nyt vieraskin sattui. Turistaan, taristaan, onpa keväistä päivää vaikka mihin...

Hiertiäinen istuu.

— Pitää tässä laittaaakin kohta rysiä puron niskaan, että saa tuliaiskeitot tälle Perttulille.

— Minä jo laitoin eilen, sanoo Aatami. Jos on antaakseen, niin antaa jo huomenna, lauantaina.

Olisi pitänyt nyt jo olla, mutta ei tietänyt vieraan tulosta.

Bertilin sydäntä riipaisee oudosti. Se viinako vai isäntien hyvyys. Pakkaa ihan kuin itkettämään.

— Voi helvetti kuitenkin. Minunhan ne olisi pitänyt tuoda tuliaiset, vaan mistä otti, sieltäpä, kun ovat köyhtyneet. Mutta onhan minulla . . . annas olla, kun katson.

Bertil menee kamariinsa, joka on hänelle jo varattu, ja kaivelee kääröjään. Vetää esille komean turkkilaisen vaipan, matkoilla hankkimansa. Antaisiko sen isännälle? Ei ehkä välitä siitä. Pitäisi olla jotain parempaa, semmoista muuta, mitä tahansa.

Ei löydy muutakaan sopivata. Tyttöihmisille oli varannut, mutta ei, pöllö, muistanut miesväkeä.

Bertil päästää irti kultakellon liiveistään ja heittää viitan käsivarrelleen. Antaa sen Hiertiäiselle ja kellon isännälle.

— Ei ole tämän ihmeempiä, mutta pistetäänpä tämä isännän liiviin, niin näyttää komeammalta ja tämä viittaa Hiertiäiselle. Se maksaa nykyään vähintään tuhat markkaa ja on sillä mukava kesällä höllästellä, vaikka heinäniityllä.

Miehet katselevat Bertiliä ihmeissään. Taisipa se korpiviina panna semmoisen pääkaupunkilaisruikulan pään pyörälle.

— En minä toki näin kallista kelloa, e-ei, estelee isäntä. — Pertteli pitää sen itse vaan.

— Mutta, piru vieköön, se on otettava, kun minä kerran annan, ja Hiertiäisen tämä paita.

— Elä nyt perkuloita, vai minä tämmöisen panisin selkääni, sanoo Asari ja hohottaa. — Voi per-setti tätä Perttulia, kun on mukava. Ja ihan niinkuin untuvata sitten, akkojen tavaroita, hersumia. Harakatkin nauraisi, jos minä tämmöisen.

— No ottakaa sitten tämä puukko.

Bertil irroittaa tuppiroskan ja pistää sen Hiertiäisen liiveihin.

— Siinä on pääkinhopeata.

— Katohan pirua, ihastuu Asari. — Pitänee nyt tämä ottaa, mutta kyllä minä sen jotenkuten maksan. Kannan kaloja vieraille semmoisia kuin hevosia.

— Etkö sinä luule niitä meillä olevan, kehasee jo Aatami hypistellen kelloa ja välkkyviä peräimiä. Panisiko sen taskuunsa sitten, kun se tahtoo. Jos suuttuu vielä ja lähtee pois.

Aatami kuuntelee, onko selvä käynti, ja sitten kiinnittää vitjat liiviinsä.

Ja sitten maistetaan ja luvataan näyttää Bertilille se Turakka, joka valmistaa sitä kirkasta ja makeaa.

Hiertäiselle tulee kiire näyttämään tuppiroskaa Tiina Loviisalle, mutta lupaa tulla huomina Kenkkulaan saunomaan.

Vierastakin tulee Kylli pyytämään ruualle, ja isäntä lähtee omille asioilleen.

Ruokailukamarissa on herkkuja pöydällä, Kyllin, iloisen ja melkoisen korean tytön, keittokouluja ja muita kurseja käyneen laittamia.

Bertil katselee tyttöä kursailematta, ja tyttö tekee sitä samaa. Tytöllä on runsaat, keltaiset suortuvat ja hieno iho kasvoissa ja käsivarsissa, jotka ovat lähi olkapäätä paljaat. Suu kuin punainen marja.

Pitäisikö lähestyä tyttöä niinkuin kaupunkilaismamsselia vai luonnollisesti ja vapaasti? Sisässä kuohui ja läiskähteli tämä kaikki, korpi, yrttiiviina, alkuihmiset ja heidän hyvyytensä. Hän oli ennenkin ollut maalla, mutta tämä oli aivan outoa ja uutta hänelle.

— Nimeni on Bertil Hög ja tulin teille lepäämään, sanoi hän tytölle, jonka äsken vain vi-

laukselta oli nähnyt ja miettinyt, miksi ei tyttö tervehtinyt häntä.

— Minun nimeni on Kylli. En tullut teitä tervehtimään siellä kamarissa, kun ne ukot töräsivät.

— Onko se sitten teistä niin kovin paha, jos välistä viinoja maistelee? naurahti Bertil.

— Mitäpä minä siitä, tehköön kukin mitä haluaa, muuten miten lienee vähän ujostuttanut.

Tyttö nauroi ja pyörähti pois. Oven raossa vilahti vielä punainen poski ja lantion voimakas kaari.

Bertil oikoi käsivarsiaan. Niihin oli ilmestynyt voimaa, jota teki mieli johonkin käyttämään, oikein hartiavoimaiseen työhön tai mihin vain. Vaikka olisi sen tytön nostanut käsivarsilleen ja suudellut sen punaista suuta.

KAHDEKSAS LUKU.

Benjaami Hörödii, entistä sukuaan Hänninen, hiihtää lumista korpea niin että lumi pölyyää. On taas pitänyt lähteä niitä viinamiehiä, keittäjiä, jospa maistajiakin, etsimään. Kukaan ei ole käsenyt, nimismies eikä muut, mutta oma ammatti ja virka vaatii.

Vaikka se onkin melkein aina toivotonta työtä, ainakin tämän Turakan jahtaaminen. Samanlainen veitikka on Patrakka, Taavetti ristimänimeltään, kuin tämäkin Turakka. Ei ole vielä uuden lain aikana ruunun koura saanut niitä puristaa.

Ovatkin sellaisia liikkuvia miehiä, milloin missäkin pitäjässä, ja kun turauttavat, Turakat ja

Purakat, niin tulisijan jättävät vain hänelle, poliisikonstaapeli Hörödiille.

On niillä nimetkin, riiviöillä. Turakka ja Patrakka. Toinen taitaa olla kirkonkirjoissa Jauhainen, toinen Ihalainen, mutta nykyistä nimeään ovat pitäneet jo pitkät ajat. Miten kauan, on hänen, Hörödiin, vaikea sanoa, kun eivät ole paikkakuntalaisia. Nekin kirkonkirjoissa ovat nimet ovat ihmisten puheita. Lienevät sitten suvultaan mitä tahansa.

Nyt kuuluvat pesineen Rämekorven kylälle, johonkin sinne rytöön, joita on vaikea löytää ja vielä vaikeampi niissä hiihtää, risukoissa ja murreissa. Saa vielä pelätä, että jos päähän nappaavat, sillä poliisikin on poliisi, vaikka olisi kuinka karski luonto.

On niillä, kuuluu, Turakoilla ja Purakoilla, vielä karskimpi. Sanovat, etteivät hirtehiset välitä hengestäänkään, jos sille päälle sattuvat.

Ota sitten näitä kiinni, pahalaisia.

Siinäkin taas mäki laskettavana, suoriutuneeko hänestä ehjin nahoin.

Hörödi on kiivennyt korven keskellä olevalle vaaralle ja ryteikköön nyt pitäisi laskea, pitäis vain, vaikka naama menisi tuhannen siruiksi.

Semmoista tämä poliisin virka.

Hörödi hurauttaa, mutta jo mäen puolitiessä tarttuu suksen kärki johonkin risuun ja mies lentää koppina hankeen, satuttaen nenänsä pahasti kuusen karahkaan.

— Voi piru kuitenkin, sen se teki, jota pelkäsin. Nyt saavat sanoa, että on muuten lätkitty, tähämpä nenään. Perhana!

Eipä enää ole kaukana Syllykän mökki, sen viinatrokarin, joka sitä lientä kuljettaa isännille ja hyysää niitä keittäjiä.

Pitäisi polttaa sen akan mökki, hävittää pohjia myöten.

Ja akka linnaan.

Millä sen sinne saisi? Olisihan selvät rikkeet viina-asioissa, mutta otappas siitä kiinni, kun on, peto, viisas ja varovainen.

Semmoista tämä korpikansa. Ei pitäisi tänne joutua kenenkään poliisiksi, perhanaan.

Syllykkä sattuu olemaan kotosalla, kun Hörödi tulee hänen mökilleen.

Ei ole tietävinäänkään, millä asioilla liikkuu, vaikka takanapäin huutaa ja holottaa, että sitä pitäisi, Höröläistä, rutjauttaa, panna päihin, niin että tietäisi,

Käskee konstaapelia istumaan ja kyselee kuulumisia niinkuin parhaalta vieraalta ainakin.

Hörödi luimistelee akalle, mutta ei oikein ilkeisi asiastaan aloittaa, kun akkakin on niin kovin makeileva.

Täytyy kuitenkin, viran puolesta.

— Tuota . . . täällä kuuluu Turakka olevan viinankeitossa. Jos nyt lähdet neuvomaan minulle, missä on, niin saat olla rauhassa kaikista viinarikkeistäsi, sanoo Hörödi ja ottaa tuiman muodon, asettuen ovelle, muka akan mahdollista pakoa estääkseen.

— Mistä helvetin rikkeistä? kivahtaa akka.
— Vai tulet sinä Höröläinen minulle lakia lukemaan, mokomakin kuutus. Varo etten pistä hammeita päällesi ja laita sinusta variksen pelkoa tuonne pellolle. Ja ala nyt painella tästä hyvään sään aikana. Minä en tiedä Turakasta enempää kuin sinäkään. Sen kuulin, että on keittänyt ja mennyt jo toiseen pitäjään, koskapa Kenkulan Aatami kuului eilen kironneen, ettei ruvennut hänelle keittämään viinaa, vaikka olisi mitä maksanut. No, ala luikkia siitä, että pääsen tästä minäkin kylään.

Hörödi ruopii korvallistaan. Akka on koko saateri. Ei sille saa mitään. Jo onhan se Tu-

rakka saattanut jo mennä menojaan. Ei se kauan pysy yhden paikan päällä.

Jos tästä lähtisi sitten isäntien henkiä haistelemaan. Saisi kerran niitäkin oikeuteen, keittäjiä.

— Kenelle lienee Turakka nyt keiteltyt? kysäsee Hörödii Sylyykältä, joka siinä hellan ääressä ruopii mahaansa.

— Mistä minä tiedän. Käy haistelemassa. Nehän sanovatkin sinun haistavan jokaisen vastaan tulijan henkeä ja vetävän aina vainua, kuin jäniskoiran, missä liikkunetkin.

Hörödii pötkii ulos uhkaillen:

— . . . sen vielä älyät.

— Et sinä minua linnaan vie, senkin tyhjän ajaja.

Tyhjän ajaja! jysähtää Hörödiin mielessä. Jospa ne vain häntä suotta vaivaavatkin. Hänen pitää hiihtää pitkin metsiä ja vetää tosiaankin vainua kuin ajokoiran. Helkkunan huono ammatti tämä poliisikonstaapelin. Minkä hän ja laki saa metsäläisille! Jos kerran heissä itsessään ei herää vastenmielisyyttä viinoihin ja valmisteluun, saa olla vaikka tuhat poliisia joka kunnassa ja sama määrä raittiusasianajajia. Joku sanoikin kerran hänelle, että kun maaseutu tulee tiheään asu-

tuksi ja korvet raivatuksi, jää sekin pahe itsestään.

Että jospa lienee niin.

Mutta pitäisihän sitä edes entisistä vaivoistaan saada hyvitystä ja näyttää, että kyllä Hörödi saa keittäjät ja nauttijat kiikkiin.

Niin, niin.

Benjaami Hörödi hiihtelee Hameniemeen. Se Hiertiäinen kun kuuluu niitä viinoja viljelevän, samoin kuin Kenkkulan Aatamikin. Kenkkulaan ei kehtaa mennä, kun isäntä on hengenmies ja nujertaa tällaiset virkamiehet heti katseellaan.

Hameniemen Hiertiäistä saattaisi ahdistaa.

— Pistä nyt mitä tahansa suuhusi, sohahtaa Tiina Loviisa Hiertiäinen miehelleen, kun näkee Hörödiin hiihtävän taloon. — Haise vaikka mille tahansa.

Asari on makaillut tuvan sängyssä ja ihan säikähtää Tiina Loviisan hälyytystä.

— Kyl-lä. Jos minä ryyppäisin vaikka amiakkia eli tervankusta. Häh?

Hiertiäinen oli tullut maistaneeksi aivan äsken, eikä ollut selvillä siitä, haisiko hänen henkensä viinalle.

— Elä amiaakkia. Pistät suuhusi vaikka neilikoita, niitä on kamarin pöytälaatikossa.

Jopahan kerran oli Hiertiäisellä, kähniäjällä, kiire.

Parhaiksi kerkesi heittäytyä tuvan sänkyyn uudelleen, suussa neilikkapuru, kun Hörödii astui tupaan.

— Millä asioilla sitä nyt meille? jurahtaa Asari ja sylkeä ruiskii. — Eihän niitä manuitakaan pitäisi olla, kun ei ole vielä tarvinnut mitään lainata.

— Eipä niitä manuita, sanoo Höröläinen. Vasta hetken perästä jatkaa:

— Sanovat sinun niitä viinoja viljelevän. Oli taas täällä käynyt Turakka keittämässä.

— Vai sanovat. No näyttäkööt toteen sanansa. Ja saathan sitä haistella henkeäkin, koska kuulut sitä niin mielelläsi tekevän.

Hiertiäinen nousee istumaan valmiiksi sängyseen, jos niinkuin Hörödii haisteleisi, ja lennättää sylkiä lattialle.

Siinä istuu Hörödii allapäin ja katselee saappaittensa kärkiä. Jurnuttaa:

— Täältäpähän oli Kakkelperikin saanut panskantautiinsa . . . ja sanovat ne kaikki täällä vähän päästä keitetävän ja ryypittävän. Kyllä siitä vielä loppu tehdään.

Asari miettii siinä, että älyääköhän eukko sa-
naa laittaa Kenkkulaan, että osaisivat siellä varansa
pitää. Aatami ja se Helsingin herra, taulumaalari.
Pitääkin pyytää Hörödiitä saunomaan Kenkku-
laan ja viivytellä sen kanssa pihamaalla, että eh-
tivät huomata.

Hiertiäinen hytkähti.

Sille pitää antaa semmoiset löylyt, ettei pistä
enää nokkaansa toista kertaa Rämekorpeen.

— Eikö sitä, kun on lauantai, haluta lähteä
saunomaan? kysyy Asari. — Mentäisiin tästä
Kenkkulaan, kun siellä on se Helsingin herrakin,
sattuisi vaikka ryyppymies olemaan.

Hörödiä hyväksyy ehdotuksen, ja rinnan läh-
tään lönkkimään.

— No on sitä työtä niihen pahulaisten takia,
maistajien ja muihen, kun pitää aina olla suk-
sillaan, virnuaa Hiertiäinen. — Laissa taitaa olla
pykälät, miten paljon pitää hiihtää päivässä?

— Ei siinä semmoisia pykälöitä, sanoo Hörö-
diä tosissaan.

— Vai ei, mutta hengen haistamisesta on.
Siinä pitää olla vähän niinkuin koiran luonto ja
hajumeininki, jos mieli selvän saada, sanoo Asari.

— On heitä, näitäpä virkoja, monenlaisia.

— Onhan niitä, myöntää Hörödiä.

YHDEKSÄS LUKU.

Aatamin sisua on kaivellut sanomattomasti Turakan itsepäisyys. Kun ei rahalla eikä millään viinoja.

Olisi pitänyt pojat laittaa pyytämään. Ja ovat-han ne sitä itselleen haalanneetkin.

Kun olisi vehkeet, niin keittäisi vaikka itse, omiksi tarpeikseen. Olisi edes se Patrakka, toinen rohtoruhtinas, näillä mailla. Se ei taida osata sekoittaa niitä ryytejä, mutta muuten se kyllä siltä syntyy.

Mikä hiisi tässä auttaa, kun repijäinenkin taas rimputtaa jäsenissä. Siinä on vieraskin. Pitäisi olla sillekin tarjottavaa. Poikien kassoista oli saanut sen, mitä eilen maisteltiin, mutta nyt ei ollut enää kuin yksi puteli ja kaksi miestä.

Niin, niin, yksi puteli ja kaksi miestä.

Aatami nyökäytti alakuloisesti päätään.

Ei joutanut senkään vieraan kanssa, kun piti lähteä reen jalaskoivuja katselemaan. Jooseppi oli pyytänyt. Ei sanonut joutavansa joka paikkaan.

Mukavapa siellä kantavilla hangilla . . . Puolalle päivin kannatti vaikka minkälaisen miehen. Ja kävellessä voi miettiä syntiajatuksia ja muitakin, yhtä hyvin kuin kamarin sängyssäkin.

Ja sitäkin repijäistä. Nyt jo nytkytteli vahvoissa takalihaksissa, kun ei saanut sille tarpeellista määrää.

Aatami nousee, köpittää mäelle, joka on talon itäpuolella, kääntelee ja katselee. Mäelle näkyvät Kenkkulan laajat pellot ja niiden jatkona Hame-
niemen ja Tanulan pienemmät vainiot. Koko kylä siinä keväisen huhtikuun-aamun kirkkoudessa.

Ihan piti istua ja nauttia siitä kaikesta hyväydestä. Ei edes vaivannut repijäinenkään, eikä muu lihan himo.

Eihän ne näin täällä metsässä, luonnon keskellä, mutta kun menit kamariisi, niin paikalla alkoi kaivaa toinen ja rimputella toinen. Ja täytyihän syntisen ihmisparan hoitaa kumpaistakin. Toiselle

tiesi punakka piika-lita lääkityksen, toista piti voidella viinalla.

Kun kehtaisi, niin olisi täällä metsässä. Pahan pitäisi loitota, sen tunsi tällaisena kevätaamuna. Mutta jos olit täällä, niin reumatti otti sitä tiukemmin.

Hyvällä on aina paha matkassa. Täytyy olla niinkuin olet ja katua pahuuttaan. Ja kun oikein perinpohjin katuukin, niin sitä suurempata autuutta saa sitten tuntea.

Se on niin yksinkertaista, mutta sitä ei julki-jumalattomat käsitä.

Aatami vetää keväistä ilmaa keuhkoihinsa ja tuntee todellakin, niinkuin paha lähtisi hänestä kuulumattomiin. Mutta eihän sitä miten aina metsissä . . . ja sittenpä sitä taas saa tapella sen synnin kanssa kotona.

Mikähän savu nousee Rämesuon laidasta? Se on kokonaan toisessa paikassa, ollakseen Turakan savuja.

Mitäs jos siellä joku muukin kuin Turakka keitteleisi viinaa?

Ei auta, pitää lähteä ihan katsomaan.

Kumman kepeästipä se jalka nouseekin vielä, kun on oikein tosiasia kysymyksessä.

Aatami pujotteleikse varovasti paikalle, mistä savu tissahtelee, ettei säikyttelisi turhanpäiten, olipa sitten savujen pitäjä kuka tahansa.

Mutta sehän on Patrakka, ihan elävä Taavetti Patrakka, yhtä hyvä viinamestari kuin Turakka-kin, ryytejä vain vailla. Eikä semmoinen sisukas konstailija kuin Turakka.

— No päivää, Taavetti, toivottelee Aatami iloisesti.

— Piru kun säikähdin, että sieltä Hörödii . . . nauraa pieni, mustapartainen mies, niin että ham-paat välähtävät parran sisästä. — Päivää, päivää, mistä se isäntä tänne arvasi . . . kärttivät tätä panskan lääkettä, kun satuin kylälle hiihtämään. Oli jo rankitkin laitettu valmiiksi ja nyt ei muuta kuin tippuu ja tippuu. Ryytejä vain sekaan ja tavara on sitä riimaa. Istutaan tänne, istutaan tänne havukasalle ja puteli auki, kun kerran Kenkkulan Aatami on Patrakan vieraana. Nyt ei erotakaan ennenkuin kukko kolmasti lau-laa.

Aatami muhoilee ja painaa ruhonsa havuille. Se on tämä Patrakka yhtä puhelias kuin ennenkin, laskettaa kuin rakeita ja nauraa väliin, hohottaa. Mistä se nyt tänne osuikaan? Onnipa että osui.

Aatami maistaa ja tutkistelee tavarán laatua. Siinä on miltei hienempi maku kuin Turakan viinassa. Mistä se on nyt uudet konstinsa opinut? Voi kuitenkin, miten tämä ihmisen elämä on somaa ja mukavaa. Aamulla sängystä vään-
täytyessäsi et tiedä mitä jo aamiaispäivällä ta-
pahtuu.

Patrakka kantaa jäätä jäähdytyssoimeen, ja Aatami tarkastelee säkkiä, joka on siinä havu-
läjän vieressä. Se on ihan kuin Kenkkulan säk-
kejä. Jokohan olisi Joosepin hommia tämä?

Ja tuollahan on saaveja, jotka ovat lähteneet
Kenkkulan aitasta. Katsohan perhanata, sitä
Jooseppia, kun nyt viinojen kanssa näin ryysää-
mään.

— Kenelle sinä tätä . . . nyt laittelet? kysyy
Aatami naama makeassa muhossa.

— No kun sanon suoraan, niin vilja on Kenk-
kulan viljaa, niin että isäntä vetää vain ihan kuin
omaansa ja sanoo, tekeekö tällä mitään. On
kehuttu sitä Turakan viinaa, mutta eikö liene
tähän sattunut jo vähän jalompia yrtejä kuin
Turakka on nähnytään.

— Niin tuntuu. Keksitpä . . . mistähän lienet
keksinyt. Minussa kun se nykijäinen, ruumiissa,
näissä paksuissa lihoissa, niin pitää lääkitä ja

menen sitten Turakalta pyytämään, rahalla tai millä vaan, niin sanoo, heittiö, että en minä autuaille anna, ja, piru, ilman heitti.

— Sill' on Turakalla ne konstinsa ja kotkotuksensa, vaikka enpä minäkään anna juuri kaikille, mutta kyllä minä annan viimeisen tipankin Kenkulan isännälle, ja tämäpä nyt onkin omaanne, että antakaa vaan rimputtajalle ja reumatille ja jos piruloille niin paljon kuin pönkät kantaa, mutta ei pidä varomattomasti . . . niiden yrttienpä takia. Saattaa vetää uneen moneksi päiväksi, jos ylenmäärin . . . mutta varovasti, varovasti, ja minä takaan, että voimia antaa niinkuin Turakankin viina. Enkä sillä sano, että kade olisin Turakalle, ei. Hyvä ystävä, hyvä ystävä on Turakka, mutta konstikas, niin pirun konstikas, että tavallisen kuolevaisen, varsinkaan viinakyttäriin, ei kannattaisi olla niin hitsin nenäkäs, kun sitä mekin täällä tarvitaan, tarvitsee Turakakin, toista ihmistä, ja eipä tämä tipu rännistä, eli pillistä, olkoon nyt mikä tahansa, jos ei kuka rukiita kasvata, ja piru vieköön, jos minä vaan oikealta mieheltä kiellän viinan, niin minut saa hirttää sen puun oksaan, jonka alla viimeksi keitän. Olen antanut omasta taskustani nimismiehelle, papille ja lukkarille ja annoin yhden

kerran suntuillekin, mutta en anna enää, kun oli piru sanonut, että minä vien mukanani kaikki helvettiin, ihmiset mukamas, sillä enhän minä mistä keitä, jos ei kuka jauhoja anna, ja eihän akkoja huolita helvettiin, ei ainakaan viinasyneistä eikä muistakaan. No, joko se puteli tyhjeni? Laitetaan toinen.

Patrakka ottaa taskustaan yrtejä, jauhaa niitä hienoksi ja pistää pulloon ja puistelee.

— Sen pitää ensin tekeentyä vähän aikaa, mutta eihän isännällä mihinkään kiirettä lauantapäivänä, istutaan ja turistaan. Passaa tuoda maanantaina säkki jauhoja tänne korpeen, ja tipuman pitää vaikka juhannukseen asti, eikä lopu Kenkkulan isännän kaapista rimputtajaisen lääke, ja kyllä Jooseppikin tarvitsee osansa, semmoinen työjuhta ja talon tuki. Saa olla kymmenen tavallista miestä sen töitä vastaamassa. Niin että ei isännän tarvitse junkuttaa yhtään Joosepille, vaikka väliin maistaakin.

Metsästä sujahtaa suksimies tulille, ja Patrakka kimpoaa kuin nuoli pystyyn ja tempasee puukonsa vyöstään.

— Kato pirua Turakkaa, kun luulin poliisiksi, kun niin sujautti salaa. No mistä sinä armonveli tulet ja miten sinun sielusi tila on — ei tämä

ole pilkkaa, isäntä —, ja mitä kuuluu länsisuo-
meen, minä tulen itäsuomesta, kun ei ole tavattu
kuin viime kesänä. He, maista minunkin teke-
määni.

Patrakka ojentaa pullon Turakalle, joka hyvä-
tuulisena hohottaa, käsi Patrakan kaulalla, kun
näes ollaan rakkaita ystäviä, rakkaita ystäviä ja
armon veljiä.

Turakka maistelee ja haistelee. Tutkii yrtejä.
Katsoo kysyvästi Patrakkaan.

— Mitä pirua . . . tähän nostaa heti tukan
pystyyn . . .

— Etkö tunne?

Turakka suhahtaa jotain Patrakan korvaan.

— Aa . . . vai sitä.

— Mutta sitä ei saa joka paikasta, semmoi-
silta vuorilta, joissa on rotkoja, kylläs tiedät, eikä
ennen kuin heinäkuussa. Minulla on viimeke-
säistä.

Turakka huomaa nyt vasta Aatamin ja vä-
läyttää lakinlippansa alta häneen tuiman kat-
seen.

— Mistä tuo syntisäkki on tänne osannut?
Ala nyt, piru vieköön, painella tahi . . .

Turakka puree hammasta ja heristää nyrk-
kiään.

— Olisit niinkuin muutkin ihmiset etkä sitä autuuttasi hokisi.

Aatami näkee, että on parasta lähteä hyvissä ajoin, ja suhahtaa Patrakalle, että tulla illalla heille saunaan ja tuoda mukanaan niin paljon kuin saattaa.

— Kyllä, kyllä, minä tulen. Tuo Turakka taas sitä . . . no, no, menkäähän . . . se vetää jo puukkoa tupestaan.

Viinakuninkaat jäivät kahden. Turakka istui havuläjälle ja pää hervahti alhaalle.

Mitä varten hänen tarvitsee muille, kun keran itse on yhtä musta ja vielä mustempi?

— Kuule, Patrakka, tämä kaikki alkaa jo tympäistä minua liiaksi. Joka päivä juot ja joka viikko melkein valmistat, niille perkeleille, jotka eivät muuta kuin laiskottelevat ja nauttivat elämän hyvyttä. Nauttisivat, nauttisivat, mutta eivät painaisi pienempiään. Ymmärrätkö sinä, Patrakka?

— Kyllä. Ja kuulehan mitä minä näissä kätköpaikoissa ajattelen. Muutamien vuosien perästä, kun meidän luumme lahoavat, nousee uusi polvi, raitis kuin tuo korven humina. Mutta sitä ei tee raitiusapostolit, vaan luonto ja uudet maa-

seudun elämänehdot. Ja nyt ryypättiin sen asian päälle. Loiskis.

— Niin, kuka sitä meillä, tätäpä, teetättää? Ei meillä ole peltoja eikä ruisaumoja, piru vieköön.

— Ei, mutta jätä jo tuo. Maailma on sellainen kuin on, aikansa, ja kun tulee toinen aika, niin se on toinen ja se tulee ilman touhuamatta. Viis murheista ja juo tätä viinaa, jossa on yön yrttejä. Tuletko Kenkkulaan saunaan tänä iltana?

— Tulisin muuten, jo Aataminkin vuoksi, sovintoon, mutta on hiihdettävä toiseen pitäjään. Katso, minua vaivaa rakkauden tauti, perr-kele!

Turakka heilautti kättään niin että lakki lensi päästä ja takkuiset hiukset häilähtivät. Kirous kajahti pingoitettujen huulien välistä, ja silmissä leimahteli.

— Eikö se ole hullua, että Jussi Turakka on kerran rakastanut ja väliin vieläkin? Hahhaa!

Nauru kuului peloittavana korvessa. Taivas oli mennyt pilveen, ja muutamia raskaita pisaroita tipahteli. — Hahaa! kuului jälleen kolkosti Turakan hampaitten lomasta ja mies kirosi:

— Jos, perkele, en olisi tähän toimeen ryhtynyt, olisi minulla toinen elämä elettävänä. Kuule, oikeat ihmiset halveksivat meitä. Sekin tyttö...

— Elä nyt, saatana, puhu tytöistäsi, mutta ryyppää, ryyppää, ryyppää niin että kuuntelet yhden viikon mehiläisiä, ja vaikka sielusi menisi helvettiin, niin ryyppää uhallakin ja laula, laula niin että korpi helisee, ja naura, naura, piru, niin että kaikki muutkin nauravat. Katso, mehän olemme pirusia, korven luolissa lymyviä pirusia, ja meidän pitää nauraa maailmalle ja ryyppätä väliin, ryyppätä niin että pää on kuin pehkuläjä. Etkö sinä luule minun kärsivän ja tuntevan, piru vie, mutta minä nauran, nauran mustasta parrastani kuin piru tälle maailmalle ja sen laeille ja laitoksille ja kuljen kylästä kylään ja oikasen viimein ketarani kuusen juurelle, kun on kesä ja suosursut tuoksuvat korvessa ja itikka laulaa korvan juuressa. Elä haasta rakkaudesta, kuka perkele meitä rakastaa muut kuin isännät, ja se ei ole rakkautta. Ei ole isää eikä äitiä eikä mitään muuta kuin tätä kirkasta viinaa — Patrakka nostaa pullon ilmaan ja heiluttaa sitä — yrteillä sekoitettua, että hulluus ja voima nousee päähän ja me saamme nauraa ja kulkea piruna kylästä kylään. Loiskis, siihen meni yksi pullo petäjän kylkeen ja tästä otetaan toinen, juo ja mene pyrynä, piruna, toiseen pitäjään.

Turakka joi pullon tyhjäksi yhdellä oikaisulla,

löi kättä Patrakalle, painoi hatun silmilleen ja hyppäsi suksilleen.

Korvessa kuului vielä kerran kolkko nauru, ja raskaat pisarat putoilivat pilvistä.

KYMMENES LUKU

KYMMENES LUKU.

Herätessään seuraavana aamuna leveässä puu-sängyssään ei Bertil Hög muista ensin missä on. Sitten tulee mieleen ukot ja viina, talo ja komea tytär, Kylli. Hänhän onkin korvessa, siunatussa maassa, missä vuotaa viina ja hunaja. Sen tytön suu on hunajata, ja viina, se on ihmeellistä. Hänen voimattomiksi käyneissä käsivarsissaan on vieläkin sen viinan voimaa. Vaiko muuta lienee, maan ja korven antamaa.

Se saattaa olla sitäkin ja sitä saa mielin määrin, joka päivä, viikkoja ja kuukausia.

Bertil istuu sängyssään ja katselee raamatunlausekorttia seinällä. Lause on painettu kullalla ja lintu kantaa sen alla lehvää nokassaan. „Illoitkaat aina Herrassa.“

Se lause on siinä mukava. Ja lehvää nokasaan kantava lintu. Vaikka ihan häntäkin varten. Nyt hän on täällä paossa tympeätä kaupunkia ja sen ihmisiä. Jos on viinoja, niin ryyppää, vähän, maistaa, niinkuin ukko sanoo, ja jos ei ole, niin voimaa saa täällä kyllä ruumiiseensa.

Jos jäisikin tänne vaikka lopuksi iäkseen. Ottaisi talon tyttären ystäväkseen ja laittaisi mökin.

— Kas, johan te olette valveilla.

Kylli kurkistaa ovelta ja menee hakemaan varmaankin kahvitarjotinta.

Kylli tulee, vastasilitetyssä pumpulipuvussaan, iloa uhovana, ja laskee tarjottimen pöydälle.

— Kuulehan, Kylli, istuhan tuohon sängyn laidalle, pyytää Bertil. — Meistä tulee varmasti oikein hyvät ystävät ja meidän pitää sanoa sinuksi toisiamme, ilman muuta kursailua tahi odottelua, eikö niin?

Tyttö istuu sängyn laidalle ja puna karehtii poskilla. Nauraa veitikka niin että valkoiset hampaat välkkyvät. On kuitenkin hieman hämillään.

— Niin minustakin. Turhaa se on teitittely.

— No oikein kättä päälle, sanoo Bertil ja ottaa tytön käden omaansa. Katselee sormien kirkasta ihoa. Onpahan maalaisillakin kauniit kädet

ja sitten niin voimakkaat. Niillä Helsingin hem-pukoilla sellaiset verettömät ja . . .

— Ei saa katsoa.

Tyttö pistää kätensä taakseen ja katsoo Bertiliin. Meinanneeko se ottaa hänet noin ilman mitään vaan, mutta ei tipu.

Bertilin on niin ihmeen hyvä olla siinä, loikoa ja katsella tyttöä. Sillä on täyteläiset rinnat ja ne kohoilevat tasaisesti puseron alla. Hiukset olivat illalla sykeröllä, mutta nyt ovat sitaistut niskasta nauhalla ja vahva kiemura on sukelta-nut kaulaa myöten rinnalle ja valuu peitteelle.

— Onpa sinulla rehevät suortuvat.

Tyttö vetäisee häntä kasvoille kädellään ja nau-uraa mennessään. Tuvasta kuuluu vielä sen hilpeä nauru. Saattaa nauraa vaikkapa hänellekin, kau-punkilaisherralle, joka vielä yhdeksän ajoissa pöt-köttää sängyssään.

Ei, tästä on noustava.

Isäntä tulee kamariin, kimppu lapikkaita käsi-varrellaan. On johtunut mieleen, että Perttulilla pitää olla pieksut, kun kerran on maalla ja kun mennään viinakokkia katsomaan. Eihän niillä miten, patiinakengillä, lumessa.

— Valikoippas tästä mieleiset nyt itsellesi ja muutenkin sopivat. Emäntä tuo sieltä hyvät villa-

sukat, koskapa näkyy näitä silkkirepaleita sinulla . . . Nämä on pitäjän parhaan suutarin tekemiä.

— Voi perhana, ihastuu Bertil. Kun hän on ikänsä kaivannut sellaisia kenkiä, maalla ollessaan, mutta ei ole tullut teetetyksi.

— Minä voitelin lampaantalilla tuosta kaksi paria, koetappas jalkaasi, jos eivät vain pienet liene. Se on nuorella miehellä komea, tämä ruskea lapikas. Niinpä sutkahti jalka kuin suohon, eikä ole rinnastakaan iso. Taisipa sattua ihan ensi koetuksella.

— Jo sattui, sopivat ovat ja niin perkasen mukavat. Syntyy näillä.

— No vaikka tyttöjä tanssittaa.

Emäntä tuo harmaat villasukat ja nauraa hekottaa herralle siinä sängyssä, kun on housutkin jäänyt puolitiehen jalkaan vetäessä.

— Tässähän nämä nyt olisivat, lienevät liian karkeat hienolle pitäjälle. Kyllin kutomat ovat, sanoo.

— Vai Kyllin kutomat. Hyvätpä ovat, tuhansia kiitoksia vain. Ja nämä lapikkaat, voi turkannen, enköhän ota ja tanssita emäntää, sanoo Bertil.

— Kyllä sitä ennen tanssittiin lötkötettiin, jotta hiki reisiä myöten lorotti. Nyt on jalat kuin

tukit, kun tätä liikaa läskiä, turvottajaa, on kertynyt.

Ulkona on huhtikuun aurinkoa tulvillaan koko avaruus. Lumi sulaa pelloilla, joissa näkyy jo suuria sulaläikkiä, ja kun menee talon taakse metsään, lähtee siellä teiri männyn juurelta pälvestä.

Niillä pieksuilla on nautinto astua vesilätäköön, joka on tuvan nurkalla, ja porskutella hyhmäistä hankea pellon laidassa.

Talossa on paljon salaperäistä ja jotain riemasuttavan voimakasta tällaisena huhtikuun aurinkoisena päivänä. Ihmisissäkin on kevään vauhtia. Renkipoika loilottaa pellolla, ja kun Jooseppi ajaa isolla oriilla pihaan, huutaa kohti kurkkuaan. Kylli juoksee pihamaan poikki ja nauraa, kääntyy ja heittää kostealla lumella häntä, Bertiliä. Kuistin ovella sitten vilahtaa nauravat silmät ja notkuvat lanteet.

Talon sisällä on erikoinen henki, näissäpä vanhoissa honkaisissa huoneissa, joita ei ole tape-teilla pilattu, vaan joiden seinissä hohtaa kirkkaan ruskea honka, joka juhannus- ja jouluaatoksi luudilla hohtavaksi hangattu.

Isännän kamarissa on iso kaappi, punaisella

ja vihreällä maalattu ja lujasti raudoitettu. Siellä on rahaa ja viinaa. Leveillä ja valkoisilla maalittomilla lattiapalkeilla on kirkas matto ja ikkunan edessä koruton pöytä, ääressä pari tuolia. Vuoteen yläpuolella on raamatunlause: „Herra on minun kanssani, ei minulta mitään puutu.“

Niinpä niin.

Bertil hymähtää iloisesti.

Ei puutu kirkasta viinaakaan, vaikka se niin monelta puuttuu, hyvältäkin.

Emännän kamari on siinä vieressä, ja Bertil menee sen läpi Kyllin kamariin.

Siellä tuoksahtaa vastaan puhtaan vaatteen haju. Kuvapostikortteja on pöydällä ja monia koruompeluksia sängyn ja kaapin päällä levällään. Sängyn päällä on pusero, Kyllin pusero, jossa on voimakasta ihon tuoksua.

Tyttö lennähtää ovesta, Kylli, ja punastuu.

— Täälläkö sinä . . . kun kaikki on täällä niin sekaisin . . . tuletkos pois.

Siinä tytössä on voimaa, ja Bertil tuntee syväkähdyttävän halun vetää tyttö lähemmäksi ja . . . mutta se on otettava muuten, eikä niinkuin joku kaupunkilaismamsseli, vyötäröiltä piukattu ja silkissä sihisevä. Tämän rinnalla ovat tyhjää ilmaa, miettii Bertil. Sen hän on jo ennenkin huoman-

nut ja tuntenut, mutta nyt vielä selvemmin, että tuollaista maalaistyttöä kuin Kylli tuossa ei voita suloissa eikä muussa mikään. Kulttuurin runtelmia raukkoja, miettii Bertil niistä kurotuista ja pyntätyistä hempukoista.

— Odotas, minä haen sulle jotain, sanoo Bertil ja menee kamariinsa. Hän on muuten mukavikseen varannut muutamia hienoja hepeneitä, ilahduttaakseen niillä jotain mieleistään maalaisyttöä.

Bertil palaa, käsissään hieno silkipusero ja — sukkanauhat. Ne hän on ottanut tällä kertaa mukaan vain piruuttaan, nähdäkseen tytön oikein perinpohjin punastuvan. Ne hän pistää taskuunsa, ottaakseen vasta myöhemmin esille.

— Tässä . . . se sopii varmasti hyvin sinulle.

Kylli sävähtää punaiseksi kasvoiltaan. Silmissä kimaltelee.

— Se on kaunis, mutta — liian hieno minulle, sanoo.

— Älähän puhu, tämä sopii oikein hyvin, saat uskoa.

Tyttö miettii, sivelee kangasta ja katselee koruompeleita.

— Mitä sinä tosiaankin hulluttelit, kun tällaista ostit ja kenelle?

Tyttö katsoo kiinteästi Bertiliin. Varmaankin ostanut jollekin, josta ei sitten enää pitänyt, ja nyt tahtoo antaa minulle.

— Sinulle.

— Elä höpsi. Ethän sinä minusta mitään tietänyt. Annas kun koetan, onko se väljä.

Tyttö sukasee pois puseron päältänsä ja pujot telee hepeneen päälleen. Seinällä on peili, josta hyvin näkee.

Miks'ei se, semmoiseen hienoon hipiään... kyllähän se...

— Ja sinä ihan annat tämän minulle, sanoo Kylli, hyväksyen tarjouksen. Eihän hän voi vastustaa kauniita vaatteita. Ja saahan se nyt joku tällainenkin olla talon tyttärellä.

— Miten minä sinua osannen kiittääkään, sanoo tyttö melkein heltyneenä. — Mutta mitä varten sinä näin tuhlaat?

— Katsohan, kun minulla ei ole edes siskoa, jolle saisin näin antaa, vielä vähemmin muuta ystävää.

Kylli nauraa.

— Kyllä kai sinulla on ystäviä montakin. Olin minäkin mielelläni, mutta olen tällainen typerä tyttö.

— Elä puhu . . . ja sitten on vielä tässä tällaiset . . .

Bertil vetää taskustaan nauhat ja odottaa saavansa niillä ensin korvilleen tytöltä, joka lähtee sitten suin päin pakoon.

Tyttöpä ei olekaan sitä lajia, joksi Bertil luulee, vaan suora ja luonnollinen.

— Nämäpä mukavat ovat, ihastuu hän. — Olin monta kertaa ostanut, vaan en ole saanut. Ja tämä kiinnitetään sukkaan näin.

Tyttö nostaa helmaansa ja pistää nauhan sukan laitaan. Bertil näkee kauniin polven.

— Niin, annas kun laitatan ne kiinni.

— Eläpä . . . saan minä ne itsekin.

Tyttö laskee tavarat kaapin päälle ja sanoo:

— Nyt sinun pitää lähteä syömään, ruoka jäähtyy. Saat haukisoppaa, vai söisitkö mieluummin paistettuna?

Ja menee nauraen edellä.

Bertil sykähtää muutamasta ajatuksesta. Hän saa kyllä tytön, mutta kokonaan toisella tavalla kuin jonkun kaupunkilaishempukan. Ei maalaisyhtälöjen tyttäriä yhtenä eikä vielä kahtenakaan iltana valloiteta, niinkuin tehdään kaupungissa.

Miten ihanaksi kevät tuleekaan. Hän saa vielä voimansa takaisin.

Isäntä muhoilee ruokailukamarissa höyryävän hauen ääressä.

— Maistetaanpas pikkuisen ensin tätä Patrakan viinaa. Sekin on jo oppinut sen yrttiensekoittamistaidon. Ja sitten mennään saunaan ja annetaan tuimat löylyt Hörödiille, joka on tullut viinoja nuuskimaan. Istuvat Hiertiäisen kanssa tuolla tuvassa. Se on sen Asarin keksintöä.

— Mikä on Hörödi? kysyy Bertil.

— Onpahan semmoinen höpsähtävä poliisi, viinapoliisi, käy haistelemassa ihmisten henkeä ja on aina liikkeessä. Hiertiäinen oli pyytänyt tänne saunomaan. Annetaan löylyt.

Bertil nauraa. Tämä Rämekorven kansa on ihmeellistä.

YHDESTOISTA LUKU.

Toukokuu. Routaiset kylätiet upottavat. Hörödiä ajelee nimismiehen kanssa Rämekorven sydänmaalle, poliisitutkintoa pitämään ryyppäämisestä ja maistamisesta, ja, jos sattuu tapamaan Turakan tahi Patrakan, myöskin valmistuksesta.

Ja voihan niitä talojen miehiä, juupelia, syyttää siitä samasta. Patoja ja pannuja ovat korpeen haalanneet ja hevosineen vetäneet isoja rankkisaaveja.

Olisi voinut ehkä jäädä tutkinnot ja muut pitämättä, jos eivät olisi Kenkkulan saunassa Hörödiin selkänahkoja polttaneet.

Kun narrattiin mies yksin lauteille, ihan alkupäähän, ilman vesiä ja muita, ja sitten sangolli-

nen vettä jyriseville kiville. Mitenkä siinä kerkesit itsesi alas pudottaa, ja jos mahallesi rupe-
sit, niin nahka selästä kokoon.

Sitten muhoillaan ja sanotaan, että mitenkä se niin sattui, ettei vesiä muistettu antaa. Valitellaan mukamas vahinkoa, joka oli kohdannut. Silmäkulmissa kiilsi jokaisella kuin kissalla, ja se Helsingin herra, sälli, mikä lienee ollut, nauraa sitten kuin mieletön.

Benjaami Hörödii sylkää vihoissaan ja repäsee hevosta ohjaksista. Kun juutas nukkuu tielle.

— Elä sylje saappaille! kivahtaa nimismies, joka on myöskin vihoissaan siitä, että on pitänyt mokomalle reisulle lähteä peninkulmien taakse tämän Hörödiin, rähjäkkeen, kimputuksesta. Hänen puolestaan vaikka aina keittäisivät, kun keran omistaan keittävät. Ja tarpeen on välistä, jos sattuu saamaan, itselleenkin, varsinkin näin tautisena aikana.

— Piruako se tuo hevonen kuhni. Kuuletko sinä, Hörö, lyö hevosta, ryökälettä, kun mataa kuin varis.

Bennu on nukahtanut siinä lämpimässä paisteessa, kun yöt tahtovat mennä päivien lisäksi

siinä viran toimituksessa. Säikähtää, kun nimismies karjasee korvaan.

Hörödi roiskii ohjasperillä hevosta, mutta Kakkelperin vanha tamma suuttuu siitä ja potkasee, räväyttää kärryjen likasuojan nimismiehen silmille.

— No perkele! Hae iso puu metsästä ja hakkaa sillä. Sietäisit, sika, selkääsi, kun tänne narraamaan, no, nyt se laukasee toisen kerran.

Tamma räväytti tällä kertaa lakin Hörödiin päästä. Ei toki pahemmin sattunut.

— Ähä, kunpahan olisi hipaissut vähän tuota paistikastasi.

— No, ei pidä haukkua, nenä kuin nenä. Mitä varten nimismies käski lyömään konia?

— Mitä varten sinun piti narrata minut tänne, tämän kaakin rattaille ja tyhjää jälestä ajamaan? ärähtää nimismies. — Enkä minä tässä jouda viikkokausia makaamaan. Käännä koni takaisin kirkonkylään.

— Tuota . . . no, nimismies, kun se kylä on tässä ihan lähellä, ja jos nyt annetaan tämän hevosen leppyä, niin hyvä tästä tulee. Eikö minun olisi pitänyt niitä saamaria lähteä hätyytämään, kun selkänikin polttivat?

— Kunpahan olisivat korventaneet niin, ettet

olisi yhteen vuoteen päässyt paikalta liikkumaan, Hörökki, löylynlyömä.

— No, no, johan tämä on kunnian loukkausta, sanoo Hörödi.

Hevonen lähtee laiskasti lurppimaan, ja Hörödi pitelee varovasti ohjia.

— Vai kunnian . . . no nosta sitten juttu ja ota tuon kaakin hännästä vieraatmiehet.

Nimismies nauraa jo sille heittiöllle, joka on hänet tänne narrannut.

Kärryt heittävät puoleen ja toiseen routaisella maantiellä, ja nimismiehen iso ruho tuntuu kiipeytyvän. Kaivelee sisua ja suututtaa, ja kun ei saa muutakaan Hörödiille, niin sylkääse vahvan syljen poliisin rinnoille.

Poliisi ei virka mitään, pyyhkii vain rintamuksensa.

Jonkun matkan päässä on mökki, ja hevonen täytyy jättää siihen. Matkaa on jatkettava jalaisin. Se suututtaa yhä enemmän ärtynyttä nimismiestä.

— Tässä on lähinnä Syllykän mökki, jossa asuu se hyysääjä, Syllykkä, joka pitäisi saada kiinni, siitpä viinan myynnistä ja muusta, kuljettamisesta.

— Mikä Pylykkä? Meinaatko sinä kaikki akan pylykät kuljettaa samoilla rattaila kirkonkylään kuin minutkin, häh? Enkä minä jaksa rämpäitä näitä upottavia kyläteitä. Piru sinut viekөөn . . .

— Vai minut . . . ja nämä viinan keittäjät ja nauttijat saisivat olla vain rauhassa nimismieheltä, pistää poliisi. — Tästä pitää kai tehdä kantelu maaherralle, kuvernyörille, vai miten?

— Haista nyt jo hevон — — ja kantele sontatyörille, mokoma Niuvanniemeltä karannut hurja . . . Ja jos nyt aukaset littisi, niin silloin paukahtaa, karjasee nimismies niin että metsä vastaa.

Päästään siitä Syllykän mökille. Akka vähän hätkähtää nimismiehen tulosta, mutta selviää pian siitä. Toimittaa nimismiestä istumaan, ja kun nimismies vielä äkeissään ei malta olla sanomatta, että häntä vaivataan ja kuljetetaan päto asian tähden, niin akkakin siitä Hörödiitä haukkumaan.

— Että sinä, rutale, kehtaatkin vanhaa ja väsynyttä virkamiestä, jolla olisi parempatakin tehtävää, kuljettaa ja höyryyttää. Ja sitten mukamas viinoja ja keittäjiä . . . kun se tämä Hörödi on mikä lienee vähän päästään . . . ja saa

nut siihen nuppiinsa, että täällä viinoja . . . että mitenkä se on, herra nimismies, kun tällaisia pidetään ruunun palveluksessa? Jos tästä juttu nöstetaan, niin kukahan vastaa.

Nimismies nauraa.

— Siinä sen kuulet, sanoo Hörödiille. — Menehän hakemaan, jos saat lähtemään ne toiset, Hiertiäiset ja muut, tänne, niin pidetään nyt sinun mieliksesi se tutkinto. No, ala painella.

Hörödi lähtee, ja nimismies nauraa koko puuhalle. Jopahan sieltä Hiertiäiset ja muut lähtevät! Ja hänpä ei vaan lähde heitä jahtaamaan. Saisi tuolta akalta viinaryypyn edes tähän väsymykseensä.

Nimismies valittaa väsymystään ja sitä, että poliisi on hänet tänne narrannut.

— Mitä minä kenenkään viinoista. Omapahan on asiansa, joka viljoistaan luulee liikenevän viinaksi. Ja keittäjille ei taas saa mitään, kyllä ne varansa osaavat pitää. Eikö Pyllykällä olisi yhtään, sitäpä kotitekoista, kun niin rupesi ruumista raukomaan?

Akka katsoo hieman epäillen nimismiestä. Meinaisikohan sillä keinoin urkkia jotain, ja jos saisi, niin mitähän tuosta tulisi?

— Kyllä Pyllykkä saa luottaa minuun, etten

rupea oikeuksiin kuljettamaan. Jos vaikka yksi suullinen . . .

— Kyllähän minulla vähän on sen panskan taudin varalta, mutta jospa nimismies sitten sakkottaa, sanoo Syllykkä.

— Johan minä sanoin, etten rupea kärejömään. Tuokaa vain pian, ennenkuin se Höröläinen sieltä palaa.

Akka toi putelin.

— Tämä onkin sellaista, että kyllä voimat palaavat ja lisän kanssa. Jos minä kiehauttaisin kahvin ensin, vai miten nimismies tykkää?

— Eikä tarvitse . . . näin kylmiltään on mukavampi.

Nimismies tuntee, miten viina alkaa kiertää väsyneessä ruumiissa, ja pyytää lisää akalta.

— Minä annan tuosta sinulle vähän vaateapua, koskapa näkyy huonot olevan, tuohan vielä, jos sulla on, yksi puteli, että saan evääksi, senpä espanjan varalta.

Nimismies heittää satasen pöydälle.

— En minä toki rahalla, eei . . . mutta kun nimismies on niin kovin hyvä ja höyli, niin annan ainoanikin.

Akka tuo ison pullon ja laittaa sen konttiin

ja neuvoo nimismiestä sanomaan, että siinä on matikoita, tai vaikka mitä tahansa . . . sipulia.

Akka pistää sipulia kontin suuhun ja kiittelee itse keksintöönsä. Satanen häviää pöydältä. Sehän oli hinta kahdelta litralta, ja nimismies on hyvillään, kun sai sillä hinnalla.

— Eihän ne lähteneet, valittaa Hörödii, joka palaa hikisenä kylältä. — Kyllä nimismiehen nyt on lähdeävä antamaan virka-apua.

— Kyllä minä autan sinua, kunhan päästään tuonne maantielle, ja nyt ala kääntää ketaroitasi sinne mihin se koni jäi.

— Mutta se tutkinto . . . minun täytyy valittaa maaherralle.

— Valita vaikka hiiteen, mutta nyt lähtään.

Se loppuu siihen, ja Hörödii astuu nimismiehen jälessä maantielle, ihmetellen, miten ukko nyt niin punoittaa. Ja noituu. Kun jalka savisella tiellä vähän luistaa, kiroaa niin, että Hörödiitä hirvittää.

Mitä? Ukkohan haisi viinalle.

Hörödii koetti päästä esimiehensä rinnalle, haistamaan henkeä. Nimismies arvasi metkun ja kirosi:

— Haistele sinä lehmän . . . äläkä tule niin lähelle, muuten rutjautan.

— Mitäs tässä kontissa on? kysyy poliisi.

— Mitäs sillä tiedolla teet? Saat turpaasi, jos kyselet.

— Taisi vallesmanni ostella viinaa siltä akalta.

— Niin ostin, mikä sitten. Ja tuki nyt kitu-
sesi, ellet aio saada selkänahkaasi. Ja käännä
hevonen.

„On Suomi mulleee suuloisiin,
vaan Häämee siittä kallihiiniin“

lauhahtaa nimismies.

— Kuulehan sinä, Bennu, miksi muutit nimesi Hörödiiksi? Korodii olisi ollut somempi, eli korpisammakko. Sehän olisi sopinut, kun sinä niitä korpia koluat. Kyllä ihmisen on hyvä olla joskus oikein hu-umalassa, niinkuin sika, eli muu elukka. No, nostappas minut nyt kärryihin, Korodii.

— Piru, jos minä nyt jo suutun, sanoo poliisi.

— Tämä muka vallesmanni, ostaa viinaa ja juo.

— Ihminenhän se on vallesmannikin, ja tuntee sen suu yhtä hyvin viinan kuin muittenkin. Noo, nosta nyt. Saat ryypyn viinaa.

— Enkä nosta. Jätän tuohon maantielle tuomaisen nimismiehen.

— No haista sitten se ja mene hiiteen.

Vallesmanni ottaa kärryt ja kääntää käsissään ne ja nousee istuimille.

— Nyt saat kävellä, Korodii, ja minä ajan, ja jos sinä suutasi avaat tästä kontista ja muusta, niin minä ni-nitistän sinut. No, nousehan ja aja, minä vähän laulan.

„Siell' Suomenlaaahden rannallaa,
juur viiherjääällä nurmellaa“.

Routainen maantie upotti, ja nimismiehen ruhoa heitti kärryissä. Vähitellen tuli virkamies merikipeäksi ja röyhjäsi pahasti Hörödiin.

— Nyt minä, piru soikoon, kantelen kuvernyörille, suuttui jo poliisi.

— Tee sinä se, niin minä revin tukan päästäsi.

Kakkelperin tamma käveli verkalleen, kiirettä pitämättä.

KAHDESTOISTA LUKU.

Bertil makaa päivänpaisteessa, tuoksuvalla nurmella, pehmeä mätäs pään alla. Äsken on käyty Aatamin kanssa kokemassa verkot, ja ukko on kähninyt pihaan, täysi säynäväkontti selässä, pienessä aamuliehakassa, mukavia puhuen.

Bertil on rötkähtänyt siihen rannalle, tuntemaan ja miettimään. Lintujen laulu kuuluu korviin, ja lehtimetsä tuoksuu vielä aamukasteessa pihkalle.

Aurinkoa on kylliksi näinä kesäkuun kirkkaina päivinä. Se on ruskettanut jo hänenkin pääkaupunkilaishipiänsä ja tunkenut joka soluun. Voimaa on jo näissä käsivarsissa, vaikka alkaisi tuohon ketoon peltoa kuokkia. Sitä on jo koko ruumiissa, vaikka tuon kiven tuosta vääntäisi.

Onnellisia ihmisiä nämä kivenvääntäjät ja maanmøyriäjät, monin verroin onnellisempia, köyhimätkin, kuin kaupunkien sinisuoniset asukkaat, miettii Bertil.

Heillä on korpensa, viinansa, saunansa ja naisensa, väkevät nekin kuin karhut ja lemmessä kiihkeät. Elämä sykähtelee heissä tuhat vertaa sukkelammin kuin valkopintaisessa kaupunkilaisessa.

Bertil kävelee kylälle, skitsikirja kainalossaan. Aamiainen on syöty aikaiseen ja onpa päivää kävellä, maata, kuluttaa miten vain. Harakka-Antti on luvannut istua mallina, seistä paininpuillaan tahi miten vain olla hänen mielikseen, kunhan vain vähin maksetaan. Ja siellä on kylällä muitakin. Hameniemen Tiina Loviisa, vielä nuorenpuoleinen ja repäsevä naisihminen.

Ja sitten Hiertiäinen. Ilmetty piru korvessa, puheineen, ilmeineen ja käänteineen. Elämänviisas pieksunkärjestä harittavan tukan latvaan saakka. Rämekorven kuu ja aurinko. Akkojen kanssa viisastelee, makaa ja tuhnuua, mutta kun tulee sille päälle, että liikahtaa, niin liikkuu. Tal-kootansseissa pyörittää tyttöjä kuin riivattu ja

lyö viinanhajuisessa kamarissa ukkojen kanssa viittä lehteä ja voittoa.

Harakka-Antin Kustaava, uninen akan kuipelo. Puhuu kaikki asiat halki ja on karkea suustaan, viimeistä myöten. Kun sattuu pahalle päälle, nostaa helmansa ja pyllistää hyvällekin vieraalle, häikköläinen.

Hurjapäiseksi tekeytyvä Tanulan renki, että saa maata silloin kun nukuttaa. Ja Antin pojat, yöt järjestään piikatyttöjä metsästävät, rippikoulunkäymättömät jukurit. Ovat häntäkin, Bertiliä, jo monta kertaa nokasta vetäneet.

Ja sitten nämä kotoiset, Kenkkulaiset.

Aatami kuin patriarkka, muhoileva, syntilöistä haastava ja repijäistään korpiviinalla hoitava, ahnas naisiin, mutta ystävällinen ja hyvä jokaiselle.

Emäntä Karuliena, leikkisä, mutta kun tyttäriinsä suuttuu laiskottelusta, kiehuva ja purpatava kuin sotkupata. Työteliäs, mutta eräässä suhteessa hävytön, kun mistä oikein suuttuu.

Jooseppi kuin metsäläinen, villi ja voimakas, melkein hirvittävä voimissaan silloin kun sattuu maistamaan. Kuparinkiiltävä naama aina hiessä ja aamuvarkaisesta iltamyöhään raivaamassa. Tavallisen miehen työkalut eivät kestä miehen kyn-

sissä, vaan pitää teettää ne vartavasten sepällä pajassa.

Joosepista vanhempi, Nuutti, uskoa harjoittava niinkuin isänsä, mutta hänkin kärkeä korpiviinaan, kun paha rupeaa viettelemään. Silloinpa Nuutti lähtee monen päivän reisulle, metsiin, johonkin mökkiin ryyppäämään, ja palaa sieltä katuvana ja reen pajulla istuen veisaavana.

Jooseppia nuorempi Salomo on suvun vilkkain ja vikkelin vesa, viisaudessa nimensä kaimaan, tyttövekari ja naurattaja. Työtä hänkin painaa aamusta iltaan, mutta lauantaisin lähtee jo aamiaisilta tyttöasioille ja palaa vasta maanantaiaamuna. Salomo on taiteentuntija ja tarkastelee mielellään hänen maalauksiaan ja piirroksiaan ja tuo milloin mitäkin eriskummallisempaa hänelle metsästä. Pahkakeppejä, kiviä ja muuta.

Ja sitten Kylli, hänen rakastettunsa, hienohipiäinen, voimakastunteinen ja joka suhteessa sievä tytön tyllykkä. Ilmeinen Aino Kalevalan mailla, veikeä ja vallaton, rohkeita käänteitä tekevä ja sanoja sutkautteleva, oikea korven villi ja huumava kukka. Häntä voisi rakastaa, sillä taivoin kuin hän voi naista rakastaa, vaikka ikänsä. Tuhansin verroin toista kuin joku helsinkiläishempukka.

Olihan talossa muitakin tyttäriä. Heta, vanha-piika, kärttyisä ja alituisen jurnuttava miesväelle. Ja vaikka jurnutettavat asiat olivatkin muita, tiesivät röntäsateen alle joutuneet, että se oli siitä, että miesväki oli hänet jättänyt vanhenemaan ja homehtumaan.

Venla, kuusitoistavuotias villikissa, äidin parhain apu taloudessa, mutta viekas kuin kettu vetämään nenästä, äitiäänkin, ja lemmen asioissa kiihkeä, mutta varansa pitävä, ettei liikoja lahjoittanut. Oikean iloisen talonpoikaislapsen mallivesa.

Ja sittenpä sitä jo tullaankin Tanulaan ja pihamaalla on mukava tehdä kaikenlaisia huomioita.

Lahoisen ja katottoman kuistin sivuilla on lasten jätteitä, joita talviseltaan ei ole joudettu pois vielä korjaamaan, vaikka kesäkuu onkin jo puolessa. Pihamaalla on pärtöä vaikka mistä nimestä. Vanhoja kenkiä, joilla lapset ovat parast'aikaa sotasilla, laatikonpalasia, reen kappaleita ja tallin seinustalla vanhoja saaveja läjässä, osaksi lautoina, vanteet hanien kiekkoina.

Tupa on sentään lakaistu leppävastalla, ja sen tuoksu tuntuu vielä siellä, kun Bertil astuu sisään.

— Kappas moalaria, mestaria, kun näin aamusta

päivin . . . , ihastuu Antti ja käkärehtii paininpuillaan siinä lattialla.

— Taisitte tulla sitä kuvaa ottamaan . . . läh-tään tänne kamarin puolelle. Kustaava keittää kahvit, niin pannaan putelista kuppiin, paremmin sitten syntyy sekin kuva. Saankos minä sen sitten itselleni?

Antti käkärehtii ja kolmikulmaisilla silmillään katsoo kysyvästi maalaria, lupaako tämä kuvan hänelle. Panisi sen sitten vaikka tuohon kamarin seinälle. Siinä on jo toinenkin taulu, Tittulierin akan antama Kustaavalle, mikäpähän lie-nee niitä raamatun kuvia, petlehemilöitä ja muita.

Bertil ei kuitenkaan sano nyt maalaavansa, te-kee vain luonnoksia ja sitten jonakin toisena päi-vänä. Eikä lupaa kuvaa Antille. Se maksaa, jos tahtoo ostaa, viisituhatta.

— Markkaako vai penniä? kysyy Antti. Silmä-nahkat lupsahtelevat.

— Markkaa tietysti.

— Niin, niin, mitäs niistä pennilöistä. Mutta sittehän te rikastutte sillä kuvalla. Paljonko mes-tari maksaa siitä minulle, kun saa sen kuvata? kysyy Antti, toivoen jo hyvän summan saavansa mallina istumisesta.

— Voisihan siitä jonkun viisikymppisen maksaa, lupaa Bertil.

Antin silmäkolot kääntyvät sillanrakoja tutki-
maan. Eipä se tosiaankaan lupaa paljoa, häikkö-
läinen, vaikka itse saa niin paljon. Pitää siltä
satanen vornuta, ja kun maistaa, niin ehkäpä
heltiää.

Antille johtuu mieleen, että maalari, tämä
Helsingin herra, on sanonut tarvitsevansa alasto-
mia naisiakin mallikseen. Tottapa semmoisia
syntikuvia maalailee. Eiköhän tuolle kelpaisi
Kustaavakin malliksi.

— Tuota, jos maalari niitä naisen kuvia . . .
alasti roikottavia maalailee, niin joutaisi tämäkin
Kustaava malliksi. Siitä kaikesti maksetaan enem-
män kuin vaatepäällä? Kyllä Kustaava roikottaa,
ei se sillä välitä.

— Ei taida oikein sopia, nauraa Bertil ja tekee
lähtöä, piirrettyään muutamia luonnoksia Antista.

— No, piru, mihinkä se semmoinen kiire, kun
Kustaavan kahvi . . . se oikein pesi pannunkin,
vai lie vielä pesemässä . . . se akka on vähän hi-
das puuhissaan. Istutaan ja turistaan . . . eihän
siitä Kustaavasta malliksi, kun on vain nahka
luita pitämässä. Pitää kai olla lihava, vahva-
reisinen . . . tuota . . . kyllä minä mallina istun

ja seison, vaikka pääläellani, jos nyt maalari antaa sata markkaa siitä.

— Samahan se, sitten kun maalataan.

Antti jäi siihen portaille lupsahtelevine silmäkoloineen.

Asari Hiertiäinen on mennyt aamiaisen jälkeen saunan lauteille hieman levähtämään, kun se ainainen tuvan ja kamarin sängyssä lojuminen tahtoo väsyttää.

Ja akkojen kanssa viisasteleminen. Eikä aina kehtaa heitä muutenkaan . . . silmissään . . . kikkajaita, näitäpä piikoja, räkättäjiitä. Heitetään milloin märällä rievulla, milloin ruikataan vettä niskaan, kun on makeimmassa unessaan. Ovat käyneet semmoisiksi, somiksi, kun niiden kanssa ei malta joskus olla pelaamatta. Mutta nämä . . . pitäisi aina hieroa. Kuka per . . . sieltä nyt, kun alkoi jo uneen vetää.

— Ka, Perttuli, löysitpä. No noustaan sitten savuille.

Bertil istuu penkille polttaen sikariaan, ja Hiertiäisen ympärillä kiirii kessun sauhut, mukura-piipusta kiskotut. Ei ottanut sikaria vieraalta, kun sanoi säästävänsä tuikun päälle,

Hiertiäinen on ollut kalassa ja kertoo Bertille vahingosta, joka on hänelle tullut.

— . . . minä lappamaan lankaa veneeseen ja tuumin, että lohi . . . kun vei, uitti, venettä niin ettei soutamalla, no ihan niin ettei soutamalla mitenkään . . . ja sitten kun tulee siihen veneen viereen, niin näen, että hauki, piru, ja niin suuri, että ainakin kaksi korttelia silmien väliä. Minä lyön niskaan sitä ryöttöä, ja sitten kun tapeltiin . . . minä ryyppään välillä viinaa ja sanon sille, että kenkkuile mitä kenkkuilet, tultava on, kun täällä langan päässä on se Hiertiäinen, ihan oikea Hiertiäinen, ja siinä kun sitten vähä hetki vielä vehkeiltiin, niin lutkahti, piru, veneeseen ja aukoi suutaan kuin härkä. Minä istun soutamaan, kotiin näes sitä, ja olen hyvilläni . . . saa monta kymppiä sillä . . . niin ottaa ja hyppää tämä lutkake järveen, ihan hyppäämällä, ja siihen se meni menojaan.

— Olipa siinä hauki.

— O-oli, makasi kuin lehmä siinä veneessä, mutta pääsipäs. Mikä lienee ollut pahalaisen kala.

Vähitellen laskeutuu, rappu rapulta, Hiertiäinen alas lauteilta ja nostelee saunan ovella lököttöviä housujaan ja naurahtelee sille olematto-

malle haulle, joka karkasi. Lähtee sitten lupsuttelemaan tuvan puolelle, pakisten Bertilille:

— Lähtäänpäs jonakin päivänä kalaan, Pertteli, paistamaan oikeita ahvenen juhtia hiilillä, semmoisia köriläitä, jotka joskus onkeen tarttuesaankiskasevat miehen venheestä järveen. Oteetaan piika-Anna, se lihava löntti, soutamaan, ja muutenkin mukaviksi, ja hitsiläinen, puteli mukaan viinaa, että saa huuhtoa ruotoja kurkusta. Häh?

Bertilillä ei ole mitään sitä vastaan, ja Hierttäinen jaarittaa:

— Ongitaan, reistataan luuvolla, jossa aina nykäisee, otetaan sitä Perttelin aurinkokylpyä pakaroille ja maistetaan, maistetaan välillä. Se tuo kesäinen luonto on niin mukava ja ne köriläät, varsinkin jos paistaa hiilillä.

Loppumattomiin olisi Bertil voinut kuunnella sitä lökertämistä. Ihana oli tämä korpi, talot vanhoine tapoineen ja esineineen, ihmiset ja suopursuille tuoksuvassa korvessa tippuva viina.

KOLMASTOISTA LUKU.

Juhannus-aatto Rämekorvessa. Viita on aurinkoa tulvillaan ja suopursut tuoksuvat. Synkän metsän salaisissa kätköissä kasvaa yöhuilu, kämmekkä, ja levittää tuoksuaan, joka öisin voittaa suopursun tuoksunkin.

Korvessa on hiljaista. Joku laitumella kävelevä lehmä eksyy korpeen ja jää ihmetellen töllistämään näreikösta nousevaa savua ja astioita. Siellä on ihminenkin ja niinpä sinne ei saa mennä, astioille, vaikka sieltä tulee nenään imelä haju.

Sorkkakavio tallustaa edelleen, ja korpeen jää vain kaljantiputtaja laulamaan ja Turakka korjailemaan tulta padan alle.

Viime tingassa on hän joutunut Hiertiäiselle juhannusviinoja keittämään. Laaja on lääni hä-

nellä ja paljon työtä. Isännät ovat rikastuneet sota-aikana ja viime vuosina, ja niillä pitää olla puuttumaton viina.

Ja varsinkin keskikesän valoisana juhlanä, juhannusyönä. Nuorille sana „ennen vuosi lehmättä kuin juhannusyönä heilatta“, ja vanhoille se heila muuttuu viinaksi. Ja niin sanoo Hiertiäinenkin, että vaikk'ei olisi yhtään lehmää, niin juhannusyönä pitää olla viinaa.

Turakka on laskemassa viimeistä astiallista ja tietää kohta pääsevänsä juhannussaunaan, siihen suloiseen, josta hänkin osaa vielä nauttia. Kohta tulee Hiertiäinen, ja yhdessä kannetaan korenossa raskas viinakontti Hameniemen kamariin.

Ja sitten se aloitetaan. Hänkin, Turakka, on ollut kaksi viikkoa maistamatta, että paremmin voisi nauttia juhannuksestaan ja juoda nyt litra-kaupalla.

Kaljantiputtaja laulaa, ja metallipiipuista tippuu kirkas ja makea. Aurinko kiertää jo pohjoiselle, mutta korvessa on lämmin, niin että pihka tiukkuu näreen kyljestä ja yhtä mittaa pitää lisätä jäätä viinaputkien ympärille. Nyt päivällä tuoksuvat suopursut voimakkaammin, mutta kun tulee ilta, voittaa yöhuilujen tuoksu ne kokonaan.

Rämekorven toisellakin kolkalla tippuu. Patrakka valmistelee siellä Aatamille ja pojille juhannusviinoja, ja Bertil loikoo mättäällä ja nauttii olostaan. On tullut katsomaan viinakuningasta, joka on sanonut häntä heti ensi näkemältä Helsingin Matiksi ja äsken, hänen pujoteltuaan itsensä tänne tiheikköön, hohottanut hänelle:

— Matti katti karvajalaka, repo runtti rengas-häntä, kiven koloon heitettiin, kissan aineella peitettiin.

Koko pirunpoika tämä Patrakka, hohottaja ja leikinlaskija. Syytää sanoja suustaan niinkuin koskesta ja hyvää tahtoa riittää jokaiselle.

Korven juhla.

Työt on lopetettu Kenkkulassakin päivällisiltä, ja rengit kantavat metsästä koivuja kuormittain ja pystyttävät niitä pihaan ja huoneisiin.

Emäntä Karoliina on ollut aamupäivällä äkeissä, mutta lauhtunut, ja vetää nyt uunista piirakoita, joita on läjittäin pirtin pöydällä ja ruokakamarin hyllyillä.

Vielä voittaa kuitenkin paha sisu emännän ja tämä vonkasee tytöille, piioille ja omilleen, jotka kamarissa silittävät itselleen juhannuskoreita, paitoja ja leninkejä, hepeneitä kaikenmoisia:

— Jollette paista loppuja piiraita, niin syökää, sen imisät, ne uusina. Minun tässä pitää hikeni kuiviin valuttaa näiden mokomien takia, leketien.

Aatami kävelee verkalleen pellon pientarella katselemassa vainioita. Ruis kasvaa ja on kuin seinää. Lähtee siitä kappoja jos litrojakin. Ei tule puuttumaan leipä eikä repijäisen voide. Yksi hinkalo on vielä täysi, ja kamarin kaapissa on viinaa, miten paljon lieneekään. Sitä nautitaan, ryypätään tänä yönä, kun on kerran juhannus, heilimän juhla. Nyt odotetaan saunaa ja ehtoateriaa. Katsellaan tässä Luojan hyvyysksiä ja antimia ja kiitetään, että antaa syntisillekin tätä leivän ja lääkkeen puolta.

Ja sitten rakennetaan kokko Kenkkulan rantakalliolle vanhasta venheestä ja risuista. Siinä on koko kylä mukana, eikä puutu ääntä ja nau-rua, hihitystä ja hohotusta.

— Mitenkäs tämä venhe saadaan nousemaan pystyyn, sanoo Tanulan Antti ja katsoo yhteen ja toiseen silmäräpylöillään, kekkalehtien paininpuillaan.

— Tällä tavalla, näin . . .

Jooseppi hijasee kynsiään ja ärjäsee, tarttuu

sitten venheeseen ja nostaa pystyyn kuin kiu-
van risun.

— Ja nyt maistetaan, sanoo Jooseppi ja vetää
housunsa kauluksen alta pullon.

— Mutta ei muuta kuin peukalonpiäkön ver-
ran, hihittää Antti iloisena. Hän on pannut
kuusi kappaa siemenrukiista juhannusviinoiksi ja
saanut viisi putelia. Ne ovat siellä leikkauksilla
koristetussa Tanulan kaapissa, ja povella on lit-
teä matti. Siitä otetaan silloin kun ei tarjota.

Hiertiäinenkin on saanut jo Turakan valmis-
teet kaappiinsa ja kekkalehtii siinä rannalla, heit-
tären muutaman risun kokkoon.

— Hii, kun rakentaisi semmoisen kokon, että
yläpää ylettyisi taivaaseen. Hik . . . kik . . . siellä
rupeisi enkelilöitä kuumentamaan . . . hik . . . Tu-
lehan Jooseppi vähän tänne.

Pensaan takana tarjoaa Hiertiäinen omaa pul-
loaan Joosepille.

— Nyt se Turakka, piru, pani vasta kummat
yrtit viinaansa. Haistappas. Meni minulta niin-
kuin Antiltakin siemenrukiit, mutta saahan niitä
kai Kenkkulasta, jos panee vanhalla . . . ja jou-
tuupa se kai uutinenkin . . . hii . . . se nyt kun
juhannus. No, ka . . .

Jooseppi ei tyytynyt haistamaan, vaan tyhjensi pullon yhdellä henkäyksellä.

— Tuo se Turakka meille saunomaan, mutta tuo joutuun. Juhlitaan, koetetaan, kuka enemmän kestää jumalanviljaa.

— Tullaan, tullaan.

Hiertiäinen lähtee, mukanaan Antti, joka nauraa taas sille, että Tanulassa oli vain kuusi kappa siemenrukiita, kun ovat syöneet, pirulaiset, ja niistä tuli yhtä monta litraa viinaa. Ja että tämä juhannus on semmoinen humalajuhla, pohjia myöten mukava, vaikka on jo ikääkin ja väärät sääret ja akka kuin variksen pelko.

Hiertiäinen ei katso elämän yksityiskohtia. Kun on aurinkoa ja viinaa, lehtipihkan tuoksua ja muuta kesäistä, sitähan on niin paljon, ettei yhdellä kertaa muista, ja sitten kun on vielä vahvaa kiljunpintaa — näin kesälläkin se on niin perhanan hyvää kalakukossa — niin on hyvä olla, ettei kieli saa sanotuksi. Hyvä on syksykin, kun saa uutisrieskaa ja mahaa turvottavia perunoita ja monta muuta; eikä talvikaan ole paha, jos vaan Tiina Loviisa ei lurittaisi sitä suutaan makaamisesta, mutta tämä keskikesä, juhannuksesta heinäntekoon asti, on sitä mukavinta. Kun

saa näin viilettää, kähniä, reikäisissä rohdinhoussuissa ja paidassa, ja aurinko paistaa. Jos taas sataa, niin aitan sängyssä on mukavaa, kun sade ropisee kattoon. Sängyn solassa, Tiina Loviisan kirkkohameen alla, on puteli, ei muuta kun piirautat siitä huulillesi ja hymyilet, perr-setti!

Bertil tuntee jo Kyllin sylin huuman. Tyttö on kuin korven yöhuilu, kiihkeä ja kiihoittava. Bertil on vain saanut häntä syleillä ja suudella ja riutuen on hän odottanut vielä enempää. Tämä odotus on jo hänen pääkaupunkilaisuuteen tottuneelle elämälleen liikaa, mutta siltä ihanaa. Korven kukka hän ei olisi, Kylli, kultakiharainen mansikkasuu, jos antaisi heti itsensä niinkuin kulttuurikukka.

Bertil istuu Kyllin aitan kynnyksellä. Tyttö liikkuu siellä hämärässä aitassa ja hyräilee. Vuode saa uudet lakanat ja tyttö pistää pieluksen alle tuoksuvan kämmekän, korvesta löytämänsä, kun on käynyt karjaa kotiin hakemassa. Kukkea povi sykähtää. Ensi yö on juhannusyö ja kokoilla tanssitaan. Bertil tanssittaa vain häntä, ja sitten tullaan tänne hämäärään aittaan. Mitä sitten seuraa, tietää tyttö ja värähtää. Se odotus on ollut niin suloista.

Bertil tulee aittaan ja katselee ympärilleen. Hän on niin harvoin käynyt maalaistyttöjen aitoissa eikä yhtään kertaa sellaisen kuin Kylli. Tämä aitta onkin aivan erilainen, niinkuin tyttökin. Orret notkuvat vaatekertojen alla, ja niissä on tytön ihon tuoksua.

— Elä katsele, ne ovat vain sellaisia . . .

— Minkälaisia? naurahtaa Bertil ja tavoittaa tyttöä syliinsä.

Tyttö väistää ja nauraa. Silmissä on kostea kiilto. Puseron nappi on auennut, ja Bertil näkee hämärässä pyöreän, täyteläisen rinnan ja painaa sitä vasten huulensa. Käsi tapaa joustavan lanteen, toinen vyötärön.

— Elä, et saa . . . nyt . . . sitten ensi yönä . . . saat tulla minun aittaan.

Tyttö livahtaa pihamaalle, ja Bertil jää siihen seisomaan. Ensi yönä huudetaan ja hoilataan kokoilla, ryypätään viinaa ja rysketään, mutta hän ei ryypää. Ei pisaraakaan. Tytön ei tarvitse hengittää ensi yönä viinan väkevää hajua eikä hänen jäädä tuntematta tytön ja aitan tuoksua.

Bertil vetää syvälle henkeä, sitä aitan ja tytön tuoksua, joka puhdistaa hulluuttavan yrttiviinan viimeisenkin hajun keuhkoista. Hänhän ryypäsi

äskен vielä Hiertiäiseltä ja Joosepilta. Ne tarjoavat taas illalla, mutta hän ei ota.

Bertil taittaa pihlajankukkia pellon laidasta sylin täyden ja kantaa aittaan, pistelee niitä seinärakoihin ja karistaa valkoisena sateena vuodepiteelle. Ensi yö on juhannusyö.

NELJÄSTOISTA LUKU.

Laskumailleen aleneva aurinko paistaa vinoon tyvenen Rämäjärven yli Kenkkulan saunan eteen. Kukkiva pihlaja on siinä saunan edessä ja alempana ruispelto ja pihamaan takana karjatarha, josta nousee lehmisavu ja painuu kiemuroivina säikeinä korpeen.

Korvessa kukkuu vielä käki. Päivällä on siellä laulanut tynnyrilintu, tiputtaja, mutta nyt visertää rastas.

Karjatarhassa lypsetään, ja tytöt ilakoivat ja nauravat. Rengit, löksöttävähousuiset jämiläät, seisovat tarhan aitaan vasten ja katselevat tyttöjen paljaita polvia ja pohkeita ja ajattelevat ensi yötä, tanssia ja kokoilta paluuta. Tytöt nauravat rengeille, köriläille, tietäen heidän mieli-

tekonsa. Onpa heillä, täyteläisillä ja maidonvalkeaihoisilla, muitakin kuin renkejä. On talojen poikia, jotka antavat lahjoja ja osaavat tanssia.

Rengit kuulevat sen ja kiroavat. Eiväthän he ole ihmisiäkään, korven kohdussa, soilla ja pelloilla vääntäviä perkeleitä, jotka eivät saa edes juhannusyönä oikeita tyttöjä nähdäkään.

Ja kun kerran ollaan semmoisia, niin ryypätään. Turakka on antanut heillekin kaksi litraa mieheen, ja siitä saa jo sikahumalan. Mennään saunan taakse ja ryypätään, kirotaan ja tekohumalaa horjuen mennään saunaan, ennenkuin rukiin mehu on ehtinyt nousta vielä päähänkään.

Siinä ovat jo muutkin miehet riisumassa. Lököstävähousuinen Hiertiäinen ja juhannusiltanakin ryhtinsä säilyttävä Aatami, kasvoilla hyvänmielen sileys, renkien mellastuksesta huolimatta. Mustanpuhuva Turakka, hikinen tukka otsaan liimaantuneena, jäykkälihaksinen vartalo pingoitettuna ilta-auringon valossa. Vahva ja mustapartainen Patrakka, silmät kiiluvina ja naama hohottavana. Jooseppi viinan punerrus nenässä ja ohimoilla, puhisten kuin höyrykone.

Pihlajata vasten, nurmella, on pitkäkaulainen puteli, Hiertiäisen joskus herroilta saama, ja siihen on juhannussaunan kunniaksi liritetty isosta

puulekkeristä viinaa. Puteli kiertää miehestä mieheen.

Kiuas jyrisee kuin ukkonen, ja mustan laipion rajasta ei erota muuta kokonaisuutta kuin heiluvia vastoja, palasia punaista ihoa, eikä kuule muuta kuin ähellystä, renkien jyriseviä bassoja, kun kirotaan niitä piikoja, jotka virittävät halut, mutta tekevät sydämen kipeäksi.

Aatami laskeutuu ensiksi ja valaa päähänsä kylmää vettä. Autuas ilme sileässä naamassa hän astuu ulos kukkivan pihlajan alle vaatehtimaan eikä peitä, vaikka kikattavat piijat kulkevat siitä ohi.

Turakka ja Patrakka jäävät viimeisiksi. Turakka tunnustaa, että Patrakan, rakkaan ystävän ja uskonveljen viina on yhtä hyvää kuin hänenkin, mutta ei sitä, että Patrakka kestäisi kiukaan vihoja niinkuin hän.

Hiertiäinen lyö löylyä ja on väliin lattialla mahallaan, polttaa näätsen selkää. Ylhäältä lentelee vastan lehtiä, ja Patrakka kiroaa, mutta sisu ei anna perään. Ei vaikka nahka luiskahtaisi päältä kuin paistikas.

— Olet sinä, piru, näemmä mies, kuuluu Turakan tunnustus, ja hänen vastansa lentää seinään. Sitä seuraa Patrakan ruoskaksi käynyt

vasta, ja rinnan, käsi kaulalla, laskeutuvat miehet alas.

Pihlajan alla vastakkain, putelia vuorotellen kuuristaen, kyyköttävät korven villit kuninkaats, puuskuttaen ja puhaltaen.

— Kuuletko käen kukunnan korvesta? kysyy Turakka tutkien toverinsa kuuloa.

— Enpä kuule, taisi löyly tuketa korvat. Sinun silmäsi ovat kuin ulos tippumassa.

— Rupesi vähän hämärtämään lauteilla, tunnustaa Turakka. — Sitä semmoista ei kestäkään kuin pirun nahka, mutta mehän ollaankin oikeita korpipiruja.

Hiertiäinen nauraa ja valehtelee:

— Tuota . . . kerran kun oltiin juhannussau-
nassa, niin rupesivat kiusaa, mukamas, minulle . . .
korvollinen vettä kiukaalle ja ylimmät seinähirret
paloivat mustiksi. Mutta minäpä tiesinkin sen koi-
ruuden edeltäpäin ja vedin nahkaani suvenkuuta,
semmoista tököttiä, ja, piru, nauroin vain lauteilla.
Ihmetellään, että miten mies kestää, kun saunan
hirret käryää, jotta ihan savu tissusi.

— Haise nyt jo, ja mene hiiteen! sanoo Tu-
rukka. — Juhannusyönä ei saa valehdella, ei
muuta kuin vähäisen. Juhannusyönä pitää ryy-

pätä niin että on turpa savessa. Lähtäänpä miehet aloittamaan.

Bertil on istunut ruispellon pientarelle saunasta tultuaan ja katselee siinä pohjoisen taivaan ka-
jastelua, pihlajan kukilla ja lehdillä värähtelevää
ruskoa, ruispeltoa, joka on kuin tiheä, loppuma-
ton viidakko.

Pientarella on mesikon kukkia, ja väkevä tuoksu
nousee pellostä. Siinä pientarella voisi istua
aamuun asti, auringon nousuun, kun kaikki vä-
rjää päivän kullassa ja lämmössä. Saisi nähdä
kasteen nousevan maasta ja kukkien elävän ja
hengittävän. Saisi elää miljoonan vuosia yhdessä
yössä.

Kylli tulee saunaan, ja Bertil katselee hänen
riisuutumistaan pihlajan juurella. Esiliina lentää
oksalle, hamonen humauttaa nurmelle, toinen, ja
tyttö seisoo siinä paitasillaan eikä huomaa kat-
selijaa. Suu on hymyssä, eikä Bertil käsitä, että
tyttö miettii ja kuvittelee tulevata yötä, tanssia,
hanurin säveliä, aittaa ja vuodetta ja vielä muu-
takin, joka nostaa poskille heleän punan.

No nyt meni paita oksalle ja tyttö menee sau-
nan ovelle; kädellään silmiään varjostaen katsoo
siinä vielä järvelle, jossa joku näkyy soutavan.

Valkealla iholla väreilee ihmeelliset värit. Tuossa noin, maalata, välähtää Bertilille, mutta tyttöhan ei seisoi siin mallina kuin nyt.

Bertil lähtee vähitellen pihaan. Kamarista kuuluu ukkojen jymy. Siellä tanssitaan, pelataan kontraa ja ryyppätään. Toisella pöydällä on iso läjä piirakoita ja siitä haukataan.

Bertiliä pyydetään mukaan, mutta hän ei mene. Sanoo lähtevänsä kokkoa sytyttämään. Hiertiäinen tulee jälestä ja sanoo:

— Sanoisit edes, minkä tähden et ryyppää. Surettaa, näätsen, kun tässä, piru, ystäviä . . .

Bertil sanoo halailevansa tyttöjä tänä yönä ja silloin hän ei maista.

— Vai sitä . . . no, per-setti, puristele heitä sitten. Pitää sanoa Aatamillekin, kun tahtoi tietää . . . hänkin ystävä . . . näätsen . . . sinulle.

— Niin, niin. Käynpähän yöllä katsomassa.

Kyllillä on raitainen puku ja tuomenkukka napinlävessä. Bertil tietää, että Kylli on ne kukat ottanut hänen tähtensä, vieläpä hakenut ne pitkän matkan takaa, kun pihatuomet ovat jo kukkineet; tietää ja on onnellinen, siten kuin hän voi olla. Eikä enempää voisi ollakaan, ei vastakaan.

Huoneissa hulmahtelee juhannusyön henki, ja

kukat ikkunoilla katselevat valoisaan yöhön. Kukkia onkin vain Kyllin ja nuorimman tyttären ikkunalla, sillä ne eivät siedä korpiviinan löyhkää.

— Tule nyt pian, kiirehtii Kylli Bertiliä, ja yhdessä mennään kokoille rantaan, josta kuuluu jo hanurin kurnutus.

— Sinähän tanssit hyvin, sanoo Bertil tyttölle.

— Älä nyt . . . en minä osaa . . .

— En vielä kenenkään muun kanssa tanssiesani ole niin nauttinut kuin sinun, tunnustaa Bertil rehellisesti, mutta tyttö ei usko.

Niinkuin voimakas nuori jumala hän on täällä korvessa, viinaa ja hunajaa tihkuvassa, alkuihmisten keskellä, maan ja kasvien voimakkaita tuoksuja hengittäen ja tuntien tytön joustavat muodot käsiensä alla.

— Istutaan ja katsotaan, pyytää Bertil, vai haluaisitko tanssia?

— En, kun noin sotkevat

Ryypänneet rengit olivat saaneet tyttönsä, toisen talon Mantat ja Maikit, ja rinnat likistyksessä, turpea koura tytön lanteella polettiin tannerta, väliin suutatuksin ja poskituksin. Tanttua, soitollaan elävä kulkumies, vetää hanurin suoraksi ja se on silloin syltämittäinen ja basso möy-

ryää ja mylvii kuin härkä, diskantin tehdessä tahtia tanssijoille.

Jopa tulevat miehetkin kamarista. Kokko sytytetään, ja annettuaan pullosta soittajalle sanoo Turakka:

— No nyt Anninpolkka ja anna pirun huutaa niinkuin sinulta voimista lähtee.

Hanuri korahtaa, ja veren väkevä sävel soi ja valittaa. Silmät palaen katsovat tytöt, kenen viinakuningas ottaa käsivarrelleen, sillä se tietää autuasta kohona lentämistä ja hengitystä salpavaa puserrusta.

Piikatynkien kanssa reputtavat rengit väistyvät vaistomaisesti syrjään, ja muutkin jäävät katsomaan Turakan tanssia. Lakki lentää Jussi Turakan päästä, ja tytön letti viilettää viuhuvana siimana ja hameet nousevat yli polven.

Patrakka, karjalaissyntyinen, polkee omaa tahtiaan, liivit auki, mustan parran sisästä hampaat kiiluen, hämmästelevä tyttö kokien seurata liikkeitä, mutta onnellisen näköisenä silloin kun saa nojata tanssijan karvaiseen rintaan ja tuntea tämän puristuksen.

Jopa lähtee Hiertiäinenkin. Ottaa matalan ja tanakan tytön ja lupsuttaa, kiirettä pitämättä,

ikenet irvissä, välistä toisella kädellä housujaan nostaen.

Sillä ei ole nyt kiireempätä hänellä, Asari Hiertiäisellä, kuin ennenkään, eikä tarvitse sen vuoksi riehua, ettei saisi tyttöä, ketä vaan, hänkin, vaikk'ei sitä saantia varten lämmitäkään heitä, niinkuin toiset hurjat tekevät.

Sillä pitää olla tanssilla tahtinsa, niinkuin muullakin asialla. Sitä pitää, piru soikoon, lupsuttaa ja tunnustella kädellään, miltä paikoilta olisi mukavin pitää tytöstä kiinni.

Ja kun Hiertiäinen löytää sen mukavan paikan, puristaa ja kiskoo niin, että tytön hameet nousevat koholle ja messingit vilahtaa, nepä paksut sääret.

Antaapa vilahtaa, kun kerran Hiertiäinen itse on pelissä. Sitäkö täytistä sitä ryskämään ja hypimään, kun kerran tanssiminen ei ole muuta kuin lähekkäin olemista, lupsuttamista. Eikä haittaa sekään, että viinaputeli on housunkauluksen alla ja tyttö suhahtaa: „mikä piru sinun housuissasi on“. Se on puteli siinä ja siitä ryy-pätään, kun on juhannusyö ja tässä ensin tanssitaan, lupsutetaan, tämän tytön kanssa.

Bertilin ja Kyllin ohi mennessään iskee Hier-

tiäinen silmää, että näin sitä pitää, piru, kun sielu on nuori ja putelissa housunkauluksen alla on mistä ryypätään.

Anttikin on tullut katsomaan tanssia ja lähtisi mielellään paininpuillaan lekertämään niinkuin Asarikin, mutta tytöt, venskelit, eivät taida hänen kanssaan lähteä. Kyllä sitä ennen, mutta sitten tuli tauti niihin sääriin ja käänteli ja koukisteli, hitsiläinen.

Bertil olisi katsellut nautinnolla sitä ryskämistä, hipomista ja hivuttamista, mutta Kylli pyysi lähtemään rannalle. Oli saanut jo niistä tansseista tarpeekseen.

— Haisevat vielä niin viinallekin, sanoi.

Rannalla suuret satavuotiset petäjät ja riippakoivut katselivat ihmetellen valoisaan yöhön. Kerran vuodessa se tuli, valoisin yö, ja kirkkaat tulet paloivat vesillä ja mailla.

— Tiedätkö, tyttö, miksi juhannusyönä ei kukaan ole yksin, sanoi Bertil. — Silloin varmaan näännyisi ikävään, tukahtuisi kaipuuseen, kun on kesän ensimmäinen heilimäyö.

Tyttö helähti nauramaan.

— Eihän kenenkään tarvitse olla yksin eikä näännyä; kun tahtoo niin saa . . . Hiertiäinenkin saa itselleen tytön.

Niin todellakin, piru vieköön, hän oli tulla hempeämieliseksi, vaikka oli raikkaan korpikansan keskellä. Tyttö pakana nauroi jo sille.

— Mennään sinun aittaasi, Kylli, pyysi Bertil.

— Sinäkö koristelit sen pihlajankukilla? Vuodekin oli ihan valkoisena. Katso, noin monella mäellä savuaa kokkotulien jätteet.

Tyttö nyökkäsi järven takaa näkyviä vaaroja, joilta nousi heikkeneviä savukiemuroita.

Sielläkin hummataa, ja kun hanuri vaikeenee, hajoaa joukko metsäteille, missä kiihkeästi kuiskutellaan.

Ja sitten on keskikesän jokainen sunnuntaiyö sitä hummaamista.

Valo järvellä muuttui pehmeäksi, ja rannoilta nousi sumu. Tanssipaikalta kuului kiihkeä, haikean surumielinen sävel. Se oli niinkuin tämä kesäyö.

Juhannuskoivut olivat jo nuutuneet kuistilla ja pirtissä. Vanha kello valvoi yksin hämärässä nurkassa. Bertil tunsu hetkisen, miten hänessä teki kipeää. Hän saa tytön tänä yönä kokonaan, mutta pian kuihtuu kaikki, hän menee kuitenkin joskus pois ja tyttö jää tänne. Tyttö tietää sen, mutta rakastaa silti noin.

— Tule, mennään aittaan, pian aurinko nousee, kuiskasi tyttö ja lasi hiuksensa valloilleen. Se oli merkki onnellisesta antautumisesta.

Kokko on sammunut, ja viimeiset kekäleet riutuvat. Hanuri on vaiennut, ja kulkumies, soittaja, kuorsaa nurmella, tyhjä pullo päänpohjissa, toisella kädellään vielä pitäen hanurin nahkaremmistä.

Siellä on Hiertiäinenkin, lupsuttaja, suullaan nurmikolla, ja joku heittiö on nostanut hänen takapuolilleen kuivuneen lehmänaineen. Pullo on vielä housunkauluksen alla, mutta pohjapuoli ylöspäin, ja lakki on lentänyt vähän matkan päähän.

Patrakka ja Turakka ovat nukkuneet käsi kaulalla, ja puteli on leppäpensasta vasten pystyssä käden ulottuvilla.

Rengitkin ovat tupertuneet suulleen ja tyttöasiat ovat jääneet sikseen. Toiset, onnellisemat, ovat vieneet tytöt näin juhannusyönä, ja heidän vuoronsa on joskus toiste, arki-iltoina. Raatelevaa sydäntä, siitpä yksin jäännistä, on voideltu viinalla, ja mahtava kuorsahtelu jyrisee nyt hiljaa riittävän kokon ympärillä.

Aurinko nousee ja paistaa Turakan punoittavaan naamaan. Turakka herää ja hieroo silmiään, muistaa missä on ja kiroaa. Nousee ja lähtee etsimään tyttöä itselleen.

Suom. lauluk. 1.
Korhonen

KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOEKELMA

120 102 0621

X

